

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1920.

Andra kammaren.

Nr 62.

Onsdagen den 19 maj, e. m.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 34, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 15 och 26 §§ i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker; och blev utskottets i detta betänkande gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 2.

Till avgörande förelåg nu bevillningsutskottets betänkande, nr 35, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig höjning av postavgifterna m. m. ävensom två i ämnet väckta motioner. *Ang. tillfällig höjning av postavgifterna m. m.*

I en till riksdagen den 19 mars 1920 avlåten, till bevillningsutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 256, hade Kungl. Maj:t framlagt förslag till tillfällig höjning av postavgifterna m. m.

I samband med förevarande proposition hade utskottet till behandling förehaft två i anledning av propositionen inom riksdagen väckta motioner, nämligen:

nr 267 i första kammaren av herr *Pers*, som yrkat, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition, i vad den rörde höjning av avgifterna för postbefordran av tidningar; och

nr 370 i andra kammaren av herr *Röing*, som föreslagit, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition i den del, som avsåge ändring av 8 och 11 §§ i förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter.

Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt med avslag å ovanberörda motioner, besluta att — med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för s. k. lokalbrev — befodringsavgifterna för inrikes brev skulle utgå med följande belopp:

om brevets vikt icke överstege	20 gram	20 öre
» vikten överstege 20 men icke 125	»	40 »
» » » 125 » » 250	»	60 »
» » » 250 » » 500	»	80 »

att befodringsavgiften för inrikes brevkort skulle utgöra:

för enkelt brevkort	10 öre
» dubbelt »	20 » ;

att — med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för s. k. lokalförsändelse — befodringsavgiften för annat inrikes korsband än utgivarkorsband eller sådant korsband, som innehölle uteslutande blindskrift, skulle för var vikt av 100 gram eller del därav utgå med 5 öre, dock att minsta avgiften skulle utgöra för korsband, innehållande affärshandling, 20 öre och för korsband, innehållande varuprov, 10 öre;

att — likaledes med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för lokalförsändelse — befodringsavgiften för inrikes korsband, som innehölle uteslutande blindskrift, skulle, för var vikt av 500 gram eller del därav, utgöra 5 öre;

att avgiften för inrikes postanvisning eller postförskott skulle utgå med följande belopp:

om postanvisnings- respektive postförskottsbeloppet uppginge till högst 5 kronor	20 öre
» beloppet överstege 5 men ej 50 kronor	30 »
» » » 50 » » 100 »	40 »
» » » 100 » » 250 »	50 »
» » » 250 » » 500 »	60 »
» » » 500 » » 750 »	70 »
» » » 750 » » 1,000 »	80 » ;

att assurancesavgiften för inrikes försändelse skulle utgå med följande belopp:

för assurancesbelopp av högst 500 kronor	30 öre
» » , som överstege 500 men ej 1,000 kronor	50 »
» » , som överstege 1,000 men ej 100,000 kronor	50 »

för 1,000 kronor med tillägg av 10 öre för varje överskjutande belopp av 500 kronor eller del därav,

för assurancesbelopp, som överstege 100,000 kronor, 20 kronor 30 öre för 100,000 kronor med tillägg av 10 öre för varje överskjutande belopp av 1,000 kronor eller del därav;

att det inrikes portot för paket skulle utgå enligt följande grunder, nämligen för paket, som väge

högst 1 kilogram, med	80 öre
mer än 1 men ej över 3 kilogram, med	1 krona 10 »
» » 3 » » 5 » »	1 » 40 »
» » 5 kilogram, med 1 krona 40 för de första 5 kilogrammen och därefter 80 öre för vart överskjutande kilogram eller del därav;	

Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)

att för skrymmande paket det ifrågavarande viktportot skulle ökas med 50 procent och att, i fråga om vad med skrymmande paket förstodes, skulle tillämpas bestämmelserna i sådant hänseende enligt gällande internationella paketkonvention, dock med den eller de inskränkningar, som kunde föräledas av särskilda, utav Kungl. Maj:t till efterrättelse inom svenska postverket givna föreskrifter;

att den särskilda tilläggsavgiften för inrikes s. k. ilpaket skulle utgöra 1 krona 40 öre för var vikt av 5 kilogram eller del därav;

att den avgift, som vederbörande avsändare hade att, utöver belöpande befodringsavgift, erlægga för inrikes försändelses rekommendation, skulle utgöra 20 öre;

att 8 och 11 §§ i förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter — 11 § sådan densamma lydde enligt kungörelsen den 30 maj 1919 — skulle erhålla följande ändrade lydelse:

»8 §.

1 mom. Postavgiften — — — — befodringsavgift.

2 mom. Förskrivningsavgiften utgår med:

a) 20 öre för varje i taxan intagen abonnemangstermin, som abonnemanget avser, och

b) 4 procent av den utgivaren tillkommande prenumerationsavgift, dock ej under 10 öre, allt räknat för helt år och i förhållande därtill för kortare abonnemangstider.

3 mom. Befodringsavgiften beräknas för år och i förhållande därtill för kortare abonnemangstider sålunda:

a) 24 öre för varje nummer i veckan, men för tidning, som utkommer med mer än 7 nummer i veckan, 24 öre för vart och ett av 7 nummer och 12 öre för varje överskjutande nummer i veckan; skolande — — — — — högre hela tal; och

b) 12 öre för varje helt eller påbörjat kilogram av tidningens sammanlagda vikt under nästföregående helårsperiod, räknat från och med den 1 oktober till och med den 30 september; skolande — — — — — tidningens vikt.

4 mom. Om — — — — — öretal.

5 mom. För varje gång postabonnemang sker skall, evad abonnemanget avser längre eller kortare tid, postavgiften alltid utgöra minst 40 öre för varje särskilt tidningsexemplar.

6 mom. Om — — — — — höjas.

Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.

- 7 mom. Skulle — — — — — helärsvikten av tidningen.
8 mom. Utgivare — — — — — bilagor.

11 §.

1 mom. Om tidnings utgivare till postanstalt å utgivningsorten avlämnar exemplar av tidningen för befordran såsom korsband, må, efter anmälan av utgivaren, postbefordringsavgiften beräknas efter sammanlagda vikten av de försändelser, som på en gång avlämnas, och skall för sådana korsband (utgivarkorsband) avgiften utgöra 12 öre för varje vikt av ett halvt kilogram eller del av halvt kilogram. Avlämnas samtidigt olika av samma person utgivna tidningar, beräknas avgiften å tidningarnas sammanlagda vikt. Varje gång utgivarkorsband avlämnas till postbehandling skall emellertid befordringsavgiften beräknas för minst två kilogram.

2 mom. Utgivarkorsband — — — korsband i allmänhet.

3 mom. Finner — — — 1 mom. sägs.

4 mom. I övrigt — — — försändelse»;

att de förhöjda avgifterna för postabonnemang å tidning och för utgivarkorsband skulle utgå från och med den 1 januari 1921, dock att den förra avgiften skulle tillämpas jämväl beträffande sådana abonnemang för 1921, som verkställdes under år 1920;

att de övriga beslut, som i nu förevarande hänseenden kunde bli meddelade, skulle träda i kraft den 1 juli 1920, vid vilken tid stadgandena i 2—4 samt 7—10 §§ av kungörelsen den 30 maj 1919 angående tillfällig höjning av postavgifterna m. m. skulle upphöra att gälla; samt

att samtliga beslut skulle lända till efterrättelse allenast till och med den 31 december 1921, dock att de förhöjda avgifterna för postabonnemang å tidning icke skulle tillämpas beträffande sådana abonnemang för år 1922, som verkställdes under år 1921.

Vid betänkandet funnos fogade reservationer:

i fråga om portot för s. k. lokalbrev m. m.:

av herrar *Vennersten* och *K. A. Nilson*, vilka yrkat, att utskottet måtte hemställa, att det särskilda portot för s. k. lokalbrev samt lokalportona för annat inrikes korsband än utgivarkorsband eller sådant korsband, som innehölle uteslutande blindskrift, samt för inrikes korsband, som innehölle uteslutande blindskrift, måtte bibehållas vid nuvarande belopp; samt

i fråga om 8 och 11 §§ i gällande förordning angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter:

av herrar *Röing*, *K. A. Nilson*, *Wohlin*, *Bergman*, *P. Albert Bergström* och *Björkman*, vilka yrkat, att utskottet måtte hemställa, att Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avsåge ändrad lydelse av 8 och 11 §§ i berörda förordning, icke måtte av riksdagen bifallas; och

av herr friherre *Barnekow*, vilken instämt i den av herr *Röing* m. fl. avgivna reservationen, utom i vad densamma avsåge § 8 § 3 mom. b), i fråga varom friherre *Barnekow* yrkat bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

*Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)*

Efter föredragning av *utskottets hemställan till och med den punkt, som avsåge avgift för inrikes försändelses rekommendation*, begärdes ordet av

Herr *Röing*, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Innan kammaren går att besluta i föreliggande fråga torde det vara av vikt för kammarens ledamöter att ha fullständigt klart för sig innebörden av ett bifall till utskottets hemställan, som är i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts proposition. Enligt min uppfattning föranleder ett bifall till utskottets hemställan och den kungl. propositionen ett bestämt avståndstagande från den principiella ståndpunkt, som 1917, 1918 och 1919 års riksdagar intog rörande de postavgifter, som böra utgå, alldenstund dessa riksdagar ha ansett, att dessa postavgifter icke böra sättas högre, än som är oundgängligen nödvändigt för att förebygga förlust och för att sätta postverket i stånd att lämna ett skäligt driftresultat. Biträder man utskottets hemställan oförändrad, så föranleder detta, även om man beräknar utgifterna så pass rundligt, som generalpoststyrelsen gjort efter förnyad prövning, att ett överskott av cirka 6 miljoner kronor uppstår för 1921. Härtill är att beakta, att generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t av helt naturliga skäl icke ansett sig kunna i inkomstberäkningarna för 1921 upptaga ökade inkomster, som man kan vara fullständigt säker på komma att uppstå, utöver vad som föreslås i den föreliggande propositionen, nämligen ökade inkomster för allt vad utrikes postbefordran heter, såväl vad brev som postanvisningar och paket beträffar. Generalpoststyrelsen kan självklart ej upptaga dessa ökade inkomster i propositionen, därför att den världspostkonferens, som kommer att besluta i frågan om utrikesportona, icke sammanträder förrän i september månad i år i Madrid. Men jag är övertygad om, att såväl herr statsrådet som var och en, som sysselsatt sig med denna fråga, är fullt övertygad om, att avgifterna för brev, postanvisningar, paket o. d. till utlandet högst väsentligt komma att höjas från den 1 januari 1921, vilket kommer att ha till följd, att det beräknade överskottet för 1921 kommer att rätt väsentligt överstiga det i propositionen och det i utskottsbetänkandet upptagna överskottet.

Ansluter man sig till den principiella ståndpunkt av postavgifternas storlek, som de förut angivna riksdagarna uttalat, en ståndpunkt som — det vill jag understryka — står i strid med det uttalande som den nuvarande chefen för finansdepartementet gjort, så anser jag, att riksdagen icke handlar i överensstämmelse med sin förut intagna principiella ståndpunkt, om riksdagen helt och fullt ansluter sig till Kungl. Maj:ts och utskottets förslag.

Jag har i en reservation, som icke berör den föredragna punkten, utan först §§ 8 och 11, hemställt om avslag på det yrkande, som

Ang. tillfällig höjning av postavgifterna m. m.
(Forts.)

framkommit från generalpoststyrelsens och Kungl. Maj:ts sida, det yrkande, som innebär förhöjning, utan föregående utredning av avgiften för tidningsbefordran inom landet. Men varför jag, herr talman, yttrar mig redan nu om denna reservation, är därför, att om en eller annan av kammarens ledamöter icke vill biträda den reservation, som jag jämte några andra av bevillningsutskottets ledamöter har tillåtit mig att avgiva, så bör kammaren, om kammaren godkänner den princip, som riksdagarna 1917, 1918 och 1919 uttalat, avslå någon annan av de föreslagna förhöjda postavgifterna, det må gälla inrikes brev, lokalportot, paketportot eller någon av de andra föreslagna förhöjningarna. Ty det är med vidhållande av den principiella ståndpunkt, som föregående riksdagar ha uttalat, icke rätt att onödigt beskatta svenska folket genom förhöjda postavgifter på så sätt, som nu är föreslaget.

Generalpoststyrelsen ansåg först, att postavgifterna icke nu behöfve förhöjas, men efter förnyad undersökning kom man till ett annat resultat. Och för att få in den summa av 8 miljoner kronor, som behövs för att täcka den under 1920 beräknade bristen, är det nödvändigt att redan 1 juli 1920 vidtaga de förhöjningar av inrikesportot, lokalportot och paketportot, som äro föreslagna. Men däremot föreligger icke något förslag från någon sida att höja prenumerationspriset på tidningar förrän 1 januari 1921. Då postverkets merkostnader för 1920 måste fördelas på en så kort tid som 6 månader, så måste avgifterna sättas så högt, som här är föreslaget. Men när man under 1921 kan fördela dessa merkostnader på tolv månader, så lämna dessa avgifter utan hänsyn till den föreslagna förhöjda befordringsavgiften för tidningar ett överskott av cirka 4 miljoner kronor. Och det kunna vi, mina herrar, väl vara överens om, att detta belopp utgör en tillräcklig marginal för att postverket skall känna sig vara på den säkra sidan.

Jag har, herr talman, intet annat yrkande att göra än bifall till utskottets hemställan i den föredragna punkten. Men jag vill som sagt med detta mitt yttrande påpeka för kammarens ledamöter, att om kammaren icke beträder reservationen i nästa punkt och ni fortfarande accepterar den principiella ståndpunkten, att icke högre postavgifter böra uttagas än de, som täcka postverkets utgifter och lämna en skälig avkastning på driften, så bör kammaren avslå någon annan av de föreslagna förhöjningarna.

Jag, ber, herr talman, som sagt få yrka bifall till den föredragna punkten.

Vidare anfördes ej. Vad utskottet i nu ifrågavarande punkter hemställt bifölls.

Härpå föredrogs *utskottets hemställan i den punkt, som avsåge ändrad lydelse av 8 och 11 §§ i förordningen angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter.* Därvid yttrade:

Herr R ö i n g: I denna punkt har en del av bevillningsutskottets ledamöter, som ni, mina herrar, funnit av det föreliggande utskottsbetänkandet, yrkat avslag på Kungl. Maj:ts proposition.

*Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.*

(Forts.)

De nu utgående postavgifterna för befordran av tidningar ha varit gällande under ett 15-tal år, och det har icke varit någon som helst meningsskiljaktighet mellan de sakkunniga, som tillkallades för att jämte generalpoststyrelsen förbereda den kungl. propositionen, samt denna styrelse och Kungl. Maj:t, att de nu utgående avgifterna icke äro tillfredsställande avvägda. Det är icke tu tal om annat än att de nuvarande grunderna, på vilka dessa avgifter äro fastställda, äro föråldrade och behöva onarbetas. Därför ha alla i princip uttalat sig för en utredning, vilka avgifter som böra införas för postbefordran av tidningar. Men innan denna utredning är utförd, ha två av de sakkunniga, herr Dehlgren och jag, ansett, att icke de nu utgående avgifterna böra förändras. Vi ansågo oss ha desto större anledning att framkomma med ett sådant yrkande, då vi ansågo, att de sakkunniga och generalpoststyrelsen utan att ifrågasätta en sådan förhöjning hade fullgjort det uppdrag, som Kungl. Maj:t hade lämnat oss, nämligen att föreslå sådana förhöjda postavgifter, varigenom den beräknade driftförlusten under 1920 av i runt tal 8 miljoner kronor samt en liknande förlust under 1921 av 11 å 12 miljoner kronor blivit täckt. Och som kammarens ledamöter ha funnit av det föreliggande utskottsbetänkandet, hava generalpoststyrelsen och de sakkunniga kommit till det resultatet, att om kammaren biträder en sådan mening, som herr Dehlgren och jag förfäktat, så kommer merinkomsten under 1921 att bliva i runt tal 16 miljoner kronor. Siffrorna finnas återgivna på sidan 9 i betänkandet. Slutsumman för de beräknade merinkomsterna uppgår till 18,515,000 kronor, men från detta belopp skall dragas dels 2 miljoner kronor för postabonnerade tidningar och dels en summa av 600,000 kronor för föreslagna förhöjda avgifter för utgivarekorsband. Det är sålunda icke nödvändigt att för 1921 höja dessa avgifter, som Kungl. Maj:t alldeles riktigt och helt naturligt icke föreslagit skola träda i kraft förrän den 1 januari 1921, därför att tidningarna redan i december 1919 i stor utsträckning låtit allmänheten abonnera för hela år 1920 på basis av de nu gällande avgifterna för tidningsbefordran. Jag stryker under att dessa 2,600,000 kronor behövas således icke för att nå det mål, regeringen har önskat, nämligen att få icke endast merkostnaderna för 1921 täckta utan även en säkerhetsmarginal, om dessa merkostnader skulle ökas utöver de beräknade.

Men härtill kommer en ytterst viktig omständighet, och det är, att det finns få företag här i vårt land, som för ögonblicket befinna sig i en brydsammare situation än flertalet av de svenska tidningarna. De svenska tidningarna ha i en helt annan utsträckning än andra företag sett sina produktionskostnader ökade under de sista åren. Andra företag ha som regel fått sina produktionskostnader ökade med 200 å 250 %, men tidningarna ha drabbats av sådana utgifter, att då de före världskriget betalade 15, 16, 17 eller

Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)

18 öre per kilogram för papperet, alltefter den kvantitet som de konsumerade per år, så stå de nu inför utsikten att få betala ett pris av 80 öre. Papperstrusten har meddelat, att den vill bevilja ett undantagspris för tidningarna och leverera papperet en viss tid framåt till 80 öre. Huruvida tidningarna genom samverkan med regeringen ha utsikt pressa ned detta pris något avsevärt — det har varit fråga om 60 öre — har jag mig icke bekant. Men redan denna stora ökning av papperspriset har i hög grad försvårat de små och medelstora tidningarnas existens. Därtill har kommit betydligt ökade avlöningar till arbetare. Vi känna till förhållandena från typografstrejken i fjol, då visserligen typograferna i stort sett förlorade, men då de likväl erhöilo rätt avsevärt höjda löner, vilka löner sedermera åtminstone i den stad, där jag är bosatt, sedermera ha blivit ytterligare höjda. Det kan förefalla, som om det under sådana förhållanden skulle kunna vara rätt lätt för tidningarna att genom förhöjda annonspris och förhöjda prenumerationpris uttaga av allmänheten det belopp, som behövs för täckande av de merkostnader, som tidningarna nu drabbats av speciellt till följd av höga papperspris, höga avlöningar o. d. Så är likväl icke fallet. Man bör visserligen aldrig säga aldrig. Men jag tror, att flertalet av de svenska tidningarna ha för tillfället kommit till den maximi-gräns, som i pris kan uttagas för annonser. Den svenska allmänheten har icke varit van att tillnärmelsevis betala annonsprisen, som stå i någon som helst jämförelse med de nu utgående. Dessa annonspriser ha höjts oavbrutet, och ävenledes ha abonnemangspriserna höjts. Skulle nu postbefordringsavgiften för tidningar utan någon som helst föregående utredning höjas med 100 %, så återstår för flertalet av våra tidningar ingenting annat än att omedelbart höja abonnemangspriset för nästkommande året med motsvarande belopp, vilket utan tvivel kommer att ha till följd, att tidningarna i allmänhet få sin ekonomi ytterligare skadad, alldenstund de icke kunde upprätthålla sin prenumerationstock i samma utsträckning som förut. Och minskades prenumerationstocken, har detta till konsekvens, att även annonsstocken minskas.

Jag tror därför, att icke många av kammarens ledamöter önska, då det icke är oavvisligen nödvändigt att utan föregående utredning, med sin röst bidra till, att ett stort antal av Sveriges tidningar komma i en ännu brydsammare ekonomisk situation än de för närvarande befinna sig i.

Härtill kommer, mina herrar, att den del av postbefordran, som posten i början av århundradet hade med expeditionen av tidningar, nu icke, åtminstone vad de stora tidningarna beträffar, tillgår på helt annat sätt än då. Nu expediera de stora tidningarna själva i säckar eller stora paket tidningsexemplaren direkt ned till järnvägsstationen, exempelvis här i Stockholm, utan att postkontoret eller dess filialer ha det minsta med expeditionen att göra. Och järnvägen befordrar tidningarna sedermera till den stad eller den station, dit de skola befordras, och där tager ofta ett ombud vid stationen emot tidningarna. Redan detta visar, att förhållandena nu äro

så olikartade mot för 15 år sedan, samt att en utredning bör äga rum rörande de grunder, på vilka befodringsavgifterna för tidningarna i framtiden böra byggas.

*Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna*

*m. m.
(Porta.)*

Nu kan mängden anse, att om staten vill på något sätt understödja den svenska tidningspressen, så icke bör den göra det på det sättet att postbefodringsavgifterna sättas mycket lägre än självkostnaden. Då bör staten på ett helt annat sätt ekonomiskt träda mellan. Ja, naturligtvis kan man resonera på så sätt, men här är ju icke fråga om att riksdagen skall binda sig för framtiden, utan nu gäller det, huruvida riksdagen skall fatta ett beslut i frågan, innan utredningen är verkställd. Jag vill tillägga, att hade jag vetat, att här i kammaren skulle finnas en majoritet för en höjning av befodringsavgifterna på 100 % utan föregående utredning, så hade jag för min enskilda del icke varit med om att föreslå den förhöjning av vissa andra postavgifter, som kammaren nyss beslutat.

Ur dessa synpunkter, herr talman, har jag avstyrkt de föreslagna förändringarna i §§ 8 och 11, och jag tillåter mig nu yrka avslag å utskottets hemställan i berörda avseende och bifall till den vid betänkandet fogade reservationen.

Chefen för civildepartementet herr statsrådet Svensson: Herr talman, mina herrar! Den ärade reservanten har i sina båda anföranden framhållit, att genom ett bifall till den av utskottet tillstyrkta kungl. propositionen i detta ämne skulle postverket tillföras en nettovinst, som skulle bli alltför stor. Jag tror icke, att någon som har verklig kännedom om förhållandena vågar på allvar resonera så optimistiskt i detta avseende. Förhållandet är nämligen det, att, vad postverkets inkomster beträffar, så äro de i hög grad beroende av det allmänna affärsläget, och de visa för närvarande en nedåtgående tendens. Vad däremot utgifterna beträffar, så förete dessa en så stark tendens till ökning, som ingalunda har varit förutsedd, när dessa beräkningar gjordes, och man har all anledning att antaga, att utgifterna skola komma att alltjämt ökas. Det är många omständigheter, som tala härför. Postföringen på landet, som en av motionärerna intresserat sig för, sprang under kristiden upp i fullkomligt oerhörda pris. Dessa pris fortfara ännu, och det skönjes icke någon tendens till minskning. Poststationsföreståndarnas och lantbrevbärarnas löneförhållanden äro föremål för en utredning, som med all sannolikhet kommer att medföra ökade avlöningsförmåner för dem. Utgifterna för material och förbrukningsartiklar, som postverket behöver för sitt arbete, hava oupphörligt stegrats i pris. Så vanskligt, som det överhuvud taget för närvarande är att med någon visshet beräkna postverkets inkomster, och då man för närvarande år måste räkna med möjligheten av en betydande brist — hittills kända siffror peka i varje fall i den riktningen — kan jag icke se, att det kan vara tillrådligt att ur denna synpunkt göra det av reservanterna önskade avsteget från det förslag, som här föreligger.

Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)

Men det kan ännu mindre godtagas, att man skulle göra detta avsteg från förslaget just på denna punkt, ty om på någon av de punkter, som det här är fråga om, en förhöjning av postavgifterna verkligen är berättigad, så är det på denna punkt. Jag erinrar om, vad som står att läsa såväl i propositionen som i utskottets betänkande, att grunderna för beräkningen av avgifterna för postverkets tidningsbefordran förskriva sig från 1898. Deras tillämpning började visserligen år 1905, men de beräkningar, på vilket förslaget uppgjordes av den kommitté som då hade den sak om hand, förskriva sig från 1898. Det sades redan då och är notoriskt, att icke ens när dessa beräkningsgrunder infördes första gången, täckte avgifterna postverkets verkliga självkostnader för tidningsbefordran. Det är självklart, att sedan dess förhållandena ändrat sig därhän, att dessa avgifter nu måste anses vara fullkomligt orimliga. Jag måste för min del hävda, att när man på dessa år 1905 införde avgifter vill företaget en höjning på allenast 100 %, så har man verkligen tagit ett mycket, mycket blygsamt steg, och det går icke att med skäl påstå, att denna höjning av avgifterna för tidningsbefordran skulle på något sätt föregripa resultatet av den utredning, som även jag anser önskvärd med avseende på själva grunderna för beräkning av de faktorer som ingå i dessa kostnader. Ty alldeles givet kommer denna utredning att visa, att om postverket, som skäligt är, skall ha ersättning för sina självkostnader för befordran av tidningar, då komma dessa avgifter att stegras från de nuvarande icke med 100 utan med flera hundra procent.

Herr Röing hade också i sitt anförande en längre utredning om tidningarnas svåra ekonomiska ställning för närvarande. Jag tror förvisso, att även om man icke behöver måla så mörkt, som den ärade reservanten gjorde, så kan man icke förneka, att icke åtminstone vissa tidningsföretag befinna sig i ekonomiska svårigheter på grund av dyrtidens verkningar i olika riktningar, men jag kan icke finna, att detta bör kunna föranleda, att tidningspressen skulle framför andra företag erhålla en statssubvention, som det här faktiskt är fråga om. Är det så, att man anser, att staten bör på ett eller annat sätt inskrida för att rädda ett eller annat tidningsföretag eller inskrida för att lindra tidningspressens ekonomiska svårigheter i allmänhet, ja, var då så god och gör framställning till statsmakterna om direkta anslag för detta ändamål. Då vet man, vad man betalar, och vet, vad man beslutar, men gå icke denna indirekta väg, att genom att låta staten utföra ett arbete för dessa företag så gott som gratis bereda dem en statssubvention, vars värde man icke är fullt på det klara med.

Jag måste för min del finna det ganska egendomligt, att samtidigt som man på detta sätt belyser, hur dyrtiden skapat ekonomiska svårigheter för ekonomiska företag, man i samma andedrag kan motsätta sig, att denna dyrtids verkningar icke skola ha några konsekvenser, i vad det gäller avgifterna för prestanda från statens sida.

Det måste vara orimligt, att man den dag som i dag är, icke betalar mer för tidningsbefordran, än man gjorde 1905.

Jag finner saken för övrigt så självklar, att jag icke skall upp- taga kammarens tid med att ytterligare plädera för Kungl. Maj:ts proposition, utan jag vill endast uttala den förhoppningen, att kam- maren i detta fall följer Kungl. Maj:ts och utskottets förslag.

*Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)*

Herr Hallén: Herr talman, mina herrar! Kammaren har ju alldeles nyss beslutat en höjning av brevpottot, och det är då gan- ska anmärkningsvärt, att på en sådan punkt, som berör allmänhe- ten i så hög grad, som där är fallet, kunde någon nämnvärd oppo- sition icke ge sig tillkänna, utan de sakliga skälen för denna höj- ning, som postverket ansett oundgänglig, hava varit så starka, att de hava, kan man säga, nästan enhälligt vunnit kammarens gil- lande. Men man frågar sig då, varav det kommer sig, att när man är inne på en sådan punkt som de nu föredragna paragraferna 8 och 11, där det gäller avgifterna för tidningsbefordran, en sådan oro i lägret ger sig tillkänna.

Efter det anförande som hölls av civilministern kan det icke vara för mycket att tillägga, men det är några synpunkter i ut- skottsutlåtandet, som jag skall be att med några närmare uppgifter få belysa. Jag tillåter mig att gå så pass långt tillbaka som år 1899, då särskilda tidningskommitterade voro tillsatta, vilka av- gävo ett särskilt yttrande. Redan då kunde man fastställa, att post- verkets kostnader för de postabonnerade tidningarna utgjorde över 16 procent av alla utgifter för postverket. Kommitterade uttalade, att vissa poster av de ifrågavarande kostnaderna hade säkerligen bli- vit snarare för lågt än för högt beräknade, och redan den omstän- digheten, att postavgifterna icke ökats i samma mån som tidning- irnas vikt, har gjort, att postverkets utgifter för tidningarna hava sti- git proportionsvis mer än utgifterna i allmänhet. En undersök- ning har nämligen verkstälts, som visade, att lågt räknat 35 % av po- stningskostnaderna och icke mindre än 59 % av brevföringskost- naderna föllo på de postabonnerade tidningarna. När så var fallet, borde det icke råda någon tvekan därom, att postverkets kostnader för postabonnerade tidningar snarare överstiga än understiga 20 % av postverkets samtliga utgifter. Då nu dessa utgifter för år 1921, alltså i närvarande tid, äro i riksstaten beräknade till över 68 eller nära 69 miljoner kronor, är det ju uppenbart, att man räknar myc- ket lågt, om man antager, att utgifterna för de postabonnerade tid- ningarna komma att under nästa år belöpa sig till cirka 14 miljon- er kronor. Man beräknar, att man med de avgifter, som nu inflyta, på denna post icke skall tjäna in för postverkets räkning mer än 2 miljoner kronor.

Man kan då fråga sig, och det tycker jag verkligen, att kam- maren bör göra: vem är det som skal betala den skillnad, som upp- står, postverket, allmänheten eller tidningarna? Om det är så, att man håller på, att postverket skall skötas som ett affärsdrivande

Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)

verk kan man väl icke rimligen begära, att det skall för en ersättning av två miljoner kronor utföra ett arbete, som bevisligen kostar verket 14 miljoner kronor. Här protesteras årligen mot de affärsdrivande verkens dåliga slutresultat, men här ser man också ett exempel, där postverket fått spela wohlthäter i sådan omfattning, att det i längden verkar fullständigt ruinerande. Postverkets utgifter ökas ideligen. Järnvägarna hava som bekant gjort framställning om ytterligare förhöjning av de avgifter som postverket erlägger för postbefordran på järnväg. Jag skulle också kunna, och jag är beredd att göra det längre fram, om det behövs, bevisa, hur just i fråga om tidningarnas belastning, att jag så må säga, av postverket icke alls skett någon kompensation i form av höjning på inkomstsidan gentemot alla de växande utgifterna. Jag tager exempelvis en sådan post som denna: En postfunktionär, som var tillsatt utslutande för tidningsbokföring, uppbar år 1898 en avlöning av 900 kronor. Samma funktionär har i nuvarande stund 5,000 kronor. Om jag sedan skulle taxa till exempel lantbrevbärare och postiljoner och andra, vilkas arbete bevisligen upptages antingen utslutande eller huvudsakligen med befordring av de postabonnerade tidningarna, visar det sig, att för denna sida av postverkets arbetsuppgifter har icke den ringaste kompensation i form av ökade avgifter och intäkter ägt rum. Detta har också herr Röing erkänt, och han har icke heller förnekat, liksom en annan sakkunnig i den kommitté, som arbetat här, att en utredning behövs, men han menar, att man kan bibehålla status quo, till dess denna utredning är verkställd. Jag vill erinra om, och det gjorde herr Röing också, att ifråga om de allmänna brevportorna är det endast en provisorisk lagstiftning, som nu avses. Vad beträffar denna höjning från 15 till 20 öre på det vanliga portot, så veta vi alla, att vi icke skola inbilla oss, att vi kunna slå oss till ro på denna punkt, ty på den allmänna postkonferens, som herr Röing talade om skulle hållas i år, jag tror det var i Madrid, får man bereda sig på en reglering av postavgifterna, som säkerligen kommer att gå åtskilligt över det beslut, som nu är fattat. Men riksdagen ansåg i alla fall att man icke skulle invänta den allmänna utredningen utan redan nu söka något så när hålla postverket skadslöst för den förlust, som det lider, genom att, låt vara provisoriskt, antaga denna höjning. Man måste då fråga sig, vad det finns för skäl att icke anlägga precis samma resonemang, när det gäller tidningarna. Då menar herr Röing, att tidningarna skola i detta avseende vara något intakt, de äro tabu, något som man icke får röra vid. Här skall man verkställa en utredning, men å denna post där staten och postverket förlora allra mest, skall man låta status quo vara och invänta utredningens resultat. Det logiska sammanhanget tillåter jag mig helt vördsamt att efterlysa.

Så nämnde herr Röing själv, att avgifterna äro föråldrade. Det har jag också med några siffror belyst, och jag är beredd att göra det ytterligare, om så skulle erfordras. Man måste då fråga sig: om siffrorna äro föråldrade, så att det är en alldeles avvita eko-

nomisk politik att fortsätta på detta vis, varför icke åtminstone medgiva en provisorisk reglering, som något lättar dessa svårigheter?

Ang. tillfällig höjning av postavgifterna m. m.

(Forts.)

Herr Rönig väljar till slut till kammaren med en erinring om tidningspressens brydsamma ekonomiska läge i allmänhet, i vilken erinring jag helt och fullt instämmer med honom. Att tidningarna från ett visst håll äro föremål för en oblyg uppskörtning, det är säkert, men då måste man säga sig, att det är en sak för sig att söka komma till rätta med en industri, som profiterar av sällsamt gynnsamma konjunkturer, vilka gå ut över tidningarna. Men att ett av statens affärsdrivande verk skall lägga så stora offer på det tidningsupplysningens altare, som det här är fråga om, är väl ändå för mycket begärt. Jag vill erinra om att med den förhöjning av avgifterna för de postabonnerade tidningarna, som Kungl. Maj:t här föreslagit och utskottet tillstyrkt, skulle postverket under år 1921 få en inkomst av, om jag är rätt underrättad, omkring 7 miljoner kronor i stället för 2 miljoner kronor, och det är ju uppenbart, att med den förlust, som vi på denna punkt kunnat år efter år bevittna, och som alldeles säkert kommer att inställa sig även under år 1920 — det kan jag, om så behöves, uppvisa — är det ett rent av trängande behov att här gå vederbörande tillmötes.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Lithander: Herr talman! Jag har för min del den bestämda uppfattningen, att statens affärsdrivande verk böra skötas så, att vart och ett av dem bär sina egna utgifter. Det gäller statens järnvägar, det gäller postverket, och det gäller vad det än må vara. Vi skola icke driva det så, att man av skattemedel skall behöva fylla ut uppkommande brister, nej, man skall i stället ordna det så, att de affärsdrivande verken om möjligt giva något överskott, såsom de gjort under gångna tider.

Jag kan därför icke vara med på det resonemang, som här i mångt och mycket föres. Jag vill lämna den uppgiften — jag har den från mycket sakkunnigt håll — att kostnaderna för att transportera ut de tryckalster, som det här är fråga om, ha rört sig om cirka 10 miljoner kronor. Den siste talaren nämnde siffran 14 miljoner; jag förstår, att han menar vad man beräknar, att det skall komma att gå till, men det har i varje fall varit 10 miljoner kronor. Av dessa 10 miljoner återbördas till postverket, om vi följa Kungl. Maj:ts förslag, endast c:a 2 miljoner kronor. Är det för mycket att begära, att denna gren av rörelsen skall återbörda en femtedel av vad den kostar statsverket? Jag anser det för min del icke, och jag anser, att Kungl. Maj:t har här gått mycket lindrigt fram, då det gällt att tillmötesgå kravet på, att man skall bereda lättnad. Det måste dock vara någon måtta på detta, och jag anser för min del, att man icke står till svars med att gå lägre än vad Kungl. Maj:t i detta fall begärt.

Om man exempelvis granskar vad det kostar statsverket att

Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Porta.)

genom postverket distribuera en mängd av de tryckalster, som utsändas från, låt oss säga socialstyrelsen eller andra liknande verk, vilka alster gå portofritt, så skulle jag föreställa mig, ehuru jag icke riktigt känner till, hur denna bokföring är ordnad, att även där har postverket ett icke så litet deficit att täcka. Här kunna vi emellertid, synes det mig, icke gå längre än vad Kungl. Maj:t har gjort.

Jag skulle, medan jag har ordet, vilja säga något beträffande de lokala portona, om herr talmannen tillåter mig att yttra ett par ord om denna sak. Jag tror, att det skulle vara önskvärt, om vi skulle kunna ernå en portosats, som vore lika icke blott inom landet utan så, att man, när det kommer till en överenskommelse med andra länder, kunde få ett enhetligt porto över hela världen. Jag vet, att i England, där kravet om höjda porton varit uppe, har man sagt: låt oss höja portot, men låt oss då införa samma porto icke blott för befordring från England till alla kolonier, såsom nu är fallet, utan även till återstående delar av världen. Vi ha ju ett enhetligt porto för Sverige, Norge och Danmark, och jag tror, att det skulle vara önskvärt, om detta förhållande skulle kunna utsträckas att gälla hela världen. Förhållandet är ju, att när posten en gång tagit hand om en försändelse, spelar det i verkligheten ganska liten roll, huruvida denna försändelse sedan går över en större eller mindre sträcka. En sådan anordning skulle klara ut linjerna icke så litet.

Jag vill med dessa ord, herr talman, beträffande den punkt vi nu ha att behandla, nämligen portot å tryckalster, obetingat yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag, som i alla fall endast täcker en del av de utgifter, som statsverket åsamkas.

Herr Johansson i Kullersta: Efter de yttranden, som de tre sista talarna haft, skall jag icke säga många ord. Om det vore så, att inkomsterna stode i rimlig proportion till utgifterna för postverket i fråga om tidningsbefordring, skulle jag för min del icke hava haft något emot att följa reservanternas i denna punkt. Men nu är det ju så att inkomsterna täcka icke mer än cirka 15 % av de utgifter, som postverket har för befordring av dessa tidningar. Med den ökning, som här är föreslagen, skulle det ju i alla fall bli en avsevärd marginal mellan inkomster och utgifter. Om, såsom vi se här av generalpoststyrelsens uppgift, inkomsterna för år 1919 varit ungefär 2 miljoner kronor och utgifterna enligt styrelsens uppgift utgjort minst 11 $\frac{1}{2}$ miljoner kronor, är det ju, även med den ökning, som nu är föreslagen, ändå minst 5 miljoner kronor, som postverket får lägga till på denna tidningsbefordring. Under sådana förhållanden kan jag icke se, att det är något orimligt, utan det är högst nödvändigt att få åtminstone en del av utgifterna täckta.

Jag skall, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Rönig: Herr talman! Jag ser icke på den föreliggande frågan på samma sätt som den siste ärade talaren. Man bör enligt min uppfattning först besvara den frågan: vad är det man vill vinna genom att nu höja postavgifterna? Jo, man vill genom förhöjning av postavgifterna vinna, att de beräknade merkostnaderna under år 1920 och de beräknade merkostnaderna under år 1921 bli täckta, samt att man under 1921 får så och så många miljoner kronor därutöver, vilka skola utgöra en säkerhetsmarginal för eventuellt ytterligare ökade utgifter. När man då framställer den frågan, vilket belopp man behöver uppbära, för att nå detta mål, och man då kommer till det resultatet, att därför att bristen för år 1920 upptäckts så sent, att man endast kan fördela de förhöjda avgifterna på ett färre antal månader, nämligen 6 månader, får man begränsa sitt yrkande — och därom är herr statsrådet och jag fullständigt överens — till sådana avgifter under år 1920, att de inbringa en merinkomst av cirka 8 miljoner kronor. Så långt äro vi som sagt fullständigt överens. Sedan är frågan den, vilken säkerhetsmarginal som behövs utöver det belopp, som avses att täcka de beräknade merkostnaderna för 1921. Anser man ett belopp av cirka 4 miljoner kronor behöfligt, så är man med all sannolikhet på den säkra sidan och man handlar då i full överensstämmelse med 1917, 1918 och 1919 års riksdagars principiella ståndpunkt i frågan.

Nästa fråga är den: hur skall riksdagen lämpligast genom ökade postavgifter få in dessa fyra miljoner kronor plus ett belopp, som täcker alla övriga beräknade merkostnader under 1921? Ja, därom kunna meningarna vara delade. Då kan man anse, att dessa fyra miljoner kronor böra uttagas genom förhöjda avgifter för tidningarnas postbefordran eller ock genom förhöjda inrikesporton eller avgifter för postpaket, postanvisningar m. m. Nu ha ni, mina herrar, bestämt avgifterna för inrikesporto, lokalporto, paket etc., så att inkomsten av de förhöjda postavgifterna icke allenast täcker hela den beräknade merkostnaden för år 1921 utan ävenledes lämnar en säkerhetsmarginal av i runt tal 4 miljoner kronor. Sedan kammaren väl beslutat detta, framkommer den synpunkten, att tidningsbefordringsavgifterna äro så låga i förhållande till kostnaderna för denna befordran, så det är alldeles orimligt, att staten på denna befordran skall förlora många miljoner kronor, och därför bör riksdagen redan nu höja dessa avgifter med 100 %. Jag försökte, när det första momentet i utskottsbetänkandet behandlades, framkalla en debatt här i kammaren och därvid erfar, om någon av kammarens ledamöter, under förutsättning att man godkände de föregående riksdagarnas principiella ståndpunkt, ville vara med om att minska de i detta moment föreslagna förhöjningarna i postavgifterna, om de godkände propositionen vad 8 och 11 §§ beträffar. Men då var det ingen ledamot av kammaren, som yttrade ett ord. Har man nu satt dessa avgifter så höga, och därmed täckt bristen för 1921 och erhållit en säkerhetsmarginal av cirka 4 miljoner kronor, så bör man väl dock icke,

*Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)*

Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)

därför att avgifterna för tidningarnas postbefordran icke anses väl avvägda, genom ytterligare förhöjda avgifter beskatta svenska folket med nya 2 miljoner kronor och göra säkerhetsmarginalen 2 miljoner kronor större, vilket icke är behöfligt, desto mer som det är alldeles uppenbart, att portona för utrikes brev och utrikes paket komma att höjas från den 1 januari 1921.

Den siffra, som herr Hallén angav, finnes upptagen i propositionen och även, vill jag erinra mig, i utskottets betänkande, nämligen uppgiften att omkostnaderna för tidningarnas postbefordran under tiden 1899—1904 voro 16 å 17 %. Och undersöker man, yttrade herr Hallén, vilka belopp 16 eller 17 % på 69 å 70 miljoner kronor motsvarar, så kommer man till den häpnadsväckande siffran av cirka 12 miljoner kronor. Men det är ingen, herr Hallén, vare sig i generalpoststyrelsen eller bland de sakkunniga, som har en aning om, huruvida ifrågavarande kostnad för närvarande verkligen belöper sig till 16 å 17 % av postverkets samtliga kostnader. Man har i motsats all anledning antaga, att denna kostnad i procent räknat numera är vida mindre än då. Och varför föra vi icke samma resonemang, mina herrar, när det gäller andra statens affärsdrivande verk, när det t. ex. är fråga om järnvägarnas självkostnader. Riksdagen har år efter år, årtionde efter årtionde, anslagit avsevärda belopp till järnvägsbyggnader i Norrland, men vi ha avgivit våra röster till förmån för dylika propositioner eller motioner, väl vetande, att den järnvägsdrift, som upptagits norr om Storvik, med undantag för Gällivarebanan, skulle förorsaka statsverket en avsevärd förlust. Men denna förlust ha vi, som trafikera järnvägarna söder om Storvik, fått betala. Staten har byggt dessa järnvägar ur helt andra synpunkter än ekonomiska, nämligen ur sociala, ur kulturella, ur försvarssynpunkter. Och varför har riksdagen alltid ansett, att avgifterna för tidningarnas postbefordran böra vara mycket låga? Jo, därför att riksdagen insett tidningspressens stora kulturella betydelse. Just därför har riksdagen alltid velat sätta avgifterna så låga, att tidningarna skulle få den största möjliga spridning bland allmänheten.

Det skulle vara anledning att tillägga mycket i denna debatt, herr talman, men jag skall icke ytterligare upptaga tiden, när genom andra kammarens redan fattade beslut avgifterna för inrikes brev, för paket, för lokalbrev etc. ha höjts så väsentligt, att de beräknade merkostnaderna för år 1921 äro täckta och dessutom en säkerhetsmarginal på cirka 4 miljoner kronor uppstår, varjämte med all sannolikhet från den 1 januari 1921 avgifterna för all utrikes posttrafik komma att väsentligt höjas, så har därigenom det resultat nåtts, som regeringen önskade nå med den föreliggande propositionen.

Jag har, herr talman, ingen anledning frångå mitt förra yrkande.

Herr Lithander: Herr talman! Den sista ärade tala-

ren nämnde, att det icke skulle finnas någon i postverket, som har en aning om den verkliga kostnaden för tidningarnas postbefordran för närvarande. Det yttrandet ber jag för min del att få bestrida. Jag har från så vederhäftigt håll som över huvud taget är möjligt fått den uppgiften, att kostnaden belöper sig till cirka 10 miljoner kronor och att inkomsterna även efter Kungl. Maj:ts nuvarande förslag skulle komma att uppgå till endast cirka 2 miljoner kronor.

*Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)*

Jag ber, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Hallén: Herr talman! Det var bara ett yttrande av herr Röing, som jag inte kan låta stå obesvarat. Han säger, att postverket skulle få en säkerhetsmarginal av cirka 4 miljoner kronor. Ja, först och främst får jag säga, att när postverkets hela stat balanserar på nästan 69 miljoner kronor, så är det väl inte att skära till för mycket, att räkna med en sådan marginal, till vilken då också skulle komma de cirka 2 $\frac{1}{2}$ miljoner kronor, varmed inkomsterna skulle ökas, om förslaget angående tidningsbefordringsavgifterna går igenom — eller kanske fränsett detta, upplyser nu herr Röing. I alla fall vill jag erinra om, att denna beräkning är dock mycket approximativ. Det har nästan varje år gjorts upp en sådan plausibel stat, som dock alltid blivit underkänd av de verkliga förhållandena. Man behöver bara se på alla de ständigt nya kraven från järnvägarna på ökning av fraktsatserna och annat för att inse, att en sådan vinst på 4 miljoner kronor är minst sagt mycket imaginär.

Jag tror, att jag knappast behöver referera en del sådana exempel för att visa, varthän det antagligen kommer att leda.

Jag kan annars bara nämna, att vi alla veta, hur vikten på tidningarna växer undan för undan, och de avgifter, som äro erforderliga för järnvägsbefordran, stiga på det sättet med oerhörd hastighet. Det är också ovisst, om t. ex. den fördyring i frakterna, som man kan vänta från järnvägen för att denna skall bära sig, också är medräknad i denna fråga. Att denna marginal på 4 miljoner kronor skall stå sig är således tyvärr icke så mycket att bygga på, och denna genom höjning av tidningsbefordringsavgifterna med 100 % uppkommande ökningen är nog synnerligen behöflig.

Nu säger herr Röing, att han betvivlar, att det är 14 miljoner av dessa 69 miljoner som falla på postverkets arbete med tidningarna. Men jag har visat upp, att det är precis samma procent, som var både 1899 och 1904, och med den väldigt stegrade ökning både i vikt och omfattning hela tidningsskickandet kräver, kan man vara säker om, att man icke tar till för mycket, om man fortfarande räknar med 16 % av postverkets utgifter såsom påvlande just tidningstrafiken; så dessa 14 miljoner lära vi nog inte komma ifrån, och att statsverket här får räkna med en förlust, som skall kompenseras på annat håll, det komma vi heller icke ifrån.

Ang. tillfällig
höjning av
postavgifterna
m. m.
(Forts.)

Herr Röing sade till slut något som jag inte hörde riktigt, men det var något angående Storvik. Det var väl antagligen fråga om de järnvägar, som icke byggas med syfte att indraga inkomster till statsverket utan byggas för helt andra ändamål, för att vara strategiska banor, kulturella banor eller annat. Men då måste jag i rimlighetens namn fråga: Får man därav draga sådana konsekvenser, att man jämför tidningarnas rätt att få bibehålla sina fraktsatser orubbade och annat sådant under 15 år med t. ex. strategiska eller kulturella intressen beträffande några av statens järnvägars anläggningar? Då går man väl ändå en liten smula för långt.

För resten frågar jag: Varför skulle just tidningarna stå alldeles oberörda av denna fördyring, som drabbar jordbruket, industrien och vilka som helst, som skola anlita vare sig järnvägen eller postverket på det ena eller andra sättet; varför skulle rikets tidningar ställas i en särklass för sig, under det att alla andra försändelser av vad slag det vara må måste lemmas in i denna allmänna högre kontribution till det allmänna, för att icke statsverket skall gå med alltför stor förlust? Det är den frågan man aldrig får något svar på.

Och så säges det, att vi kunna vänta tills kongressen varit, som skall hållas någon gång i sommar i Spanien, vilken kongress då skulle fälla utslaget. Med precis samma motivering kunde man ha avslagit kravet på höjning av det vanliga brevpportot.

Jag vidhåller, herr talman, mitt yrkande.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på bifall till vad i ämnet föreslagits i ovanberörda av herr Röing m. fl. vid betänkandet fogade reservation; och förklarade herr talmannen sig anse svareu hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller vad bevillningsutskottet i sitt förevarande betänkande nr 35 hemställt i fråga om ändrad lydelse av 8 och 11 §§ i förordningen angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit vad av herr Röing m. fl. i vid betänkandet fogad reservation föreslagits i detta ämne.

Omröstningen utföll med 110 ja mot 42 nej; och hade alltså utskottets hemställan i nu föredragna del jämväl av kammaren bifallits.

Vad utskottet hemställt i återstående punkter blev härafter på herr talmannens därom framställda proposition likaledes av kammaren bifallet.

Ang. tillfällig höjning av postavgifterna m. m.

(Forts.)

§ 3.

Föredrogs bankoutskottets utlåtande, nr 60, med förslag till vissa bestämmelser angående ålderstillägg för befattningshavare i riksbanken, i riksgäldskontoret, vid riksdagens hus och i riksdagsbiblioteket; och biföll kammaren utskottets däri gjorda hemställan.

§ 4.

Vid nu skedd föredragning av bankoutskottets utlåtande, nr 61, angående förhöjda arvoden åt fullmäktige i riksbanken och styrelseledamöterna vid riksbankens avdelningskontor m. m. begärdes ordet av

Ang. förhöjda arvoden åt fullmäktige i riksbanken m. fl.

Herr Anderson i Råstock, som yttrade: Herr talman! Jag har intet annat yrkande att göra än om bifall till utskottets hemställan, men det är ett par satser på sidan 11, som jag icke får att gå riktigt ihop.

Det heter i första stycket på sidan 11: »Med hänsyn därtill att fullmäktige sedan gammalt dagligen sammanträda etc.» Sedan kommer i andra stycket: »Beträffande fullmäktige torde vidare i likhet med vad som gäller för fullmäktige i riksgäldskontoret den ändring böra vidtagas, att fullmäktig som ej är bosatt i Stockholm, skall äga uppbära reseersättning för varje resa etc.»

Jag har intet att invända mot själva saken, långt ifrån, men jag har velat säga, att jag icke tycker, att dessa båda stycken korrespondera med varandra på sätt man hade väntat. Ty om fullmäktige sammanträda varje dag, måste det vara någon hake i alla fall, då man kan förutsätta, att de skola kunna resa upp på kallelse!

Jag har en liten sak till, som jag skulle vilja spörja bankoutskottet om. Det är, efter vilka principer utskottet gått, då man i detta fall, när det gäller bankofullmäktige, ansett sig kunna förorda 100 % förhöjning å arvodet, men beträffande förslaget i nästa ärende, bankoutskottets memorial nr 62, man har tänkt sig gå efter en linje med 33 1/3 % förhöjning. Jag tycker det är litet egendomligt, det måste jag säga, och även om jag icke har annat yrkande än om bifall till utskottets förslag, har jag velat fästa uppmärksamheten på saken.

Härpå anförde

Herr Kristensson: Herr talman! I anledning av den förfrågan, som den ärade vice ordföranden i statsutskottet nyss gjorde, vill jag meddela, att arvodena för riksbanksfullmäktige kvarstått oförändrade ända sedan år 1874, medan arvodena för riksgäldsfull-

Ang. förhöjda
arvoden åt
fullmäktige i
riksbanken
m. fl.
(Forts.)

mäktige blivit ändrade 1916 och 1917. Detta är orsaken till att förhöjningen i det förra fallet är betydligt större än i det andra.

Beträffande åter vad den ärade talaren anförde i fråga om motiveringen till utskottets utlåtande på sidan 11, ber jag att få meddela, att man givetvis ej kan begära av en riksbanksfullmäktig, som är bosatt utom huvudstaden, att han skall året om varena vardag befinna sig i Stockholm. Han såväl som andra befattningshavare bör väl i varje fall få några veckors semester under årets lopp. Dessutom kan det ju inträffa någon gång, att han på grund av vissa förhållanden är nödsakad att resa till sin hemort. Det har därför syntts billigt, att han blir likställd med en ledamot av riksgäldskontoret. Ty för riksgäldsfullmäktige har sedan åtskilliga år tillbaka gällt, att de ha reseersättning till hemorten. Det är endast för att i detta fall vinna likställighet mellan riksbanksfullmäktige och riksgäldsfullmäktige utskottet här föreslagit detta. För övrigt är det ett gammalt önskemål från fullmäktiges sida, som här har kommit fram, och det är först nu, då det gällt att rätta till för styrelsen vid avdelningskontoren, utskottet ansett lämpligt frambära saken.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Bankoutskottets memorial, nr 62, med förslag om höjning av fullmäktiges i riksgäldskontoret arvoden föredrogs härefter; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

§ 6.

Om ändring i
vissa delar av
lagen ang.
sparbanker.

Å föredragningslistan fanns vidare upptaget bankoutskottets utlåtande, nr 63, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 19 mars 1920 dagtecknad proposition, nr 398, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet hållna protokoll, föreslagit riksdagen antaga följande

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker.

Härigenom förordnas, att 3 och 7 §§ i lagen den 29 juli 1892

angående sparbanker skola, i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse: *Om ändring i vissa delar av lagen ang. sparbanker.*

3 §.

De, som — — — — — blivit tecknat.

Finnes sparbanken vara nyttig för det allmänna, prövar Konungens befallningshavande reglementets överensstämmelse med denna lag ävensom med lag och författningar i övrigt.

Beslutad ändring — — — Konungens befallningshavande stadfäst.

Underrättelse om — — — — — i länskungörelserna.

Sparbank må ej, utan särskilt tillstånd, å annan ort än där styrelsen har sitt säte utöva verksamhet vid avdelningskontor, som inrättats efter ingången av mars månad 1920. Tillstånd, varom nu är sagt, sökes hos Konungens befallningshavande i det län, inom vilket avdelningskontoret är beläget eller är avsett att inrättas.

7 §.

Vården om — — — — — förvaltande styrelse.

Huvudmännen skola — — — — — för huvudmän.

Uti en — — — — — sitt namn.

Rätt att — — — — — som huvudmän.

Huvudmännen, vilka — — — — — för styrelsen.

Huvudmän och styrelseledamöter skola väljas för viss tid och revisorer årligen. Huvudmän och styrelseledamöter skola vara bosatta inom det län, varinom sparbankens styrelse har sitt säte, såvida ej Konungens befallningshavande på grund av särskilda förhållanden finner skäl annat medgiva.

Styrelsen handhaver — — — — — huvudmännen förbehållet.

Ej må — — — — — uttryckligen medgives.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling. Sparbank, vilken vid nämnda tidpunkt utövar verksamhet vid avdelningskontor, som inrättats efter ingången av mars månad 1920 å ort utom den, där sparbankens styrelse har sitt säte, må utan hinder av vad i 3 § femte stycket stadgas fortsätta den verksamhet under år 1920. Huvudman eller styrelseledamot, vilken valts för tid, som tilländagår efter den dag, då lagen träder i kraft, må utan hinder därav att han är bosatt utom det län, varinom sparbankens styrelse har sitt säte, fortsätta utövändet av sitt uppdrag, till dess tiden för detsamma utgår, dock ej längre än till den 1 juli 1921.

Till utskottet ha jämväl hänvisats två inom andra kammaren i anledning av ifrågavarande proposition väckta motioner, nämligen nr 386 av herr *Kant m. fl.* och nr 420 av herr *Anderson* i Knapasjö.

Utskottets hemställan innefattade, att riksdagen, med avslag å ovanberörda motioner, måtte för sin del antaga det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget med den ändring, att den i 3 § femte stycket och i slutstadgandet förekommande tidsbestämmelsen »ingången av mars månad 1920» utbyttes mot »ingången av maj månad 1920».

Reservation hade likväl avgivits av herrar *Sommelius* och *Olsson*

*Om ändring i i Beng, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts pro-
vissa delar av position oförändrad.
lagen ang. ⁵
sparbanker.*

Sedan utskottets hemställan föredragits, yttrade:

(Forts.)

Herr S o m m e l i u s: Herr talman! Jag skall helt kort be att få yrka bifall till min reservation eller sålunda till den kungl. propositionen även i det avseendet, att tillämpningen skulle äga rum med ingången av mars månad 1920 och att samma tid skulle angivas i övergångsstadgandet.

Herr K r i s t e n s s o n: Herr talman! Jag skall be att få yrka bifall till utskottets hemställan. Det har syntts utskottet icke vara rimligt, att riksdagen nu skulle förklara en sak olaglig, som var laglig för ett par månader sedan, och att man alltså icke skall låta en lagstiftning i ett fall som detta verka retroaktivt. Jag vill erinra om, att då vi föregående år behandlade ett lagförslag angående sammanslagning av vissa storbanker, ville riksdagen icke den gången vara med om en retroaktiv lagstiftning. Och då detta var så sent som förlidet år, så innebär ju konsekvensen därav, om den ena banken skall bli likställd med den andra inför lagen, att man här bifaller utskottets hemställan. — Någon större betydelse har ju saken i varje fall icke. — Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Vidare anfördes ej. Efter av herr talmannen givna propositioner å de under överläggningen förekomna yrkandena biföll kam-maren utskottets hemställan.

§ 7.

*Ang.
lönereglering
för domän-
verkets
personal.*

Härefter förekom till behandling jordbruksutskottets utlåtande, nr 74, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för domänverkets personal ävensom fem i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 271, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till avlösningsreglemente för tjänstemän vid domänverket att träda i tillämpning från och med den 1 januari 1921;

dels besluta, att under erforderlig övergångstid reduktion i den i 21 § av samma reglemente angivna semestertiden skulle vidtagas i den mån sådant påkallades av bristen på övad reservpersonal eller andra omständigheter, därvid borde tillses, att i den mån olika semestertid ansåges böra stadgas för befattningshavare tillhörande samma lönegrad, äldre befattningshavare så vitt möjligt komme i åtnjutande av längre semester än yngre befattningshavare av sådan grad;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t finge utfärda nödiga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för personal vid domänverket;

dels ock besluta, att, där tjänsteman vid domänverket med tillämpning av nu gällande avlöningsbestämmelser ägt uppbära någon del av avlöningen i förskott, skulle vid ingången av år 1921 till honom på statsverkets bekostnad utbetalas ett belopp, motsvarande vad tjänstemannen skulle hava i den befattning han vid utgången av år 1920 innehade i förskott uppburit för januari månad 1921, om de hittillsvarande avlöningsbestämmelserna då fortfarande varit gällande, vilket belopp för tjänsteman, som utöver kontant avlöning åtnjöte fri bostad jämte fritt bränsle och eventuellt fri belysning, skulle ökas med värdet, enligt domänstyrelsens uppskattning, av denna förman för en månad.

*Ang.
lönerereglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)*

I sammanhang härmed hade utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen:

inom första kammaren:

nr 257, av herr *Gunnar Andersson*;

nr 263, av herrar *Rosén* och *Modig*; och

nr 264, av herr *Barthelson*; samt

inom andra kammaren:

nr 391, av herr *Nilsson* i Landeryd *m. fl.*; och

nr 392, av herr *Bäckman m. fl.*

Utskottet hemställde,

1) att riksdagen måtte

a) med anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och motionen nr 257 i första kammaren ävensom av motionerna nr 263 i första kammaren och nr 391 i andra kammaren samt motionen nr 392 i andra kammaren,

dels provisoriskt för år 1921 godkänna det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till avlöningsreglemente för tjänstemän vid domänverket, att träda i tillämpning från och med den 1 januari 1921, med vissa av utskottet angivna förändringar;

dels besluta — — — lika med Kungl. Maj:t — — — av sådan grad;

dels medgiva — vid domänverket;

dels ock besluta — för en månad; och

b) i anledning likaledes av motionen nr 257 i första kammaren i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning angående löne- och organisationsförhållandena vid domänverket med beaktande i den mån så kunde befinnas lämpligt av de i motionen angivna synpunkterna samt framläggande för riksdagen av det förslag, vartill utredningen kunde föranleda; samt

2) att motionen nr 264 i första kammaren, i den mån den ej kunde anses besvarad genom vad utskottet i punkten 1) mom. a) föreslagit, ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Ang.
lönereglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

Vid utlåtandet var fogad reservation av herrar *Sjöblom* och *Barthelson*, som yrkat provisoriskt antagande av Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

Utskottets hemställan föredregs. Därefter yttrade:

Herr Nilsson i Landeryd: Herr talman! Beträffande formen för här föreliggande utskottsutlåtande, så innebär den med vissa större jämkningar en tillstyrkan om bifall till lönekommitténs förslag. Emellertid ifrågasättes, att detta förslag endast skulle antagas såsom ett provisorium för ett år, detta med anledning av en i första kammaren av herr Gunnar Andersson väckt motion, vari föreslås utredning angående förändring av organisationen för domänstyrelsen och skogsstaten. Beträffande detta utredningsförslag har jag ingen erinran att göra mot att en utredning sker. Jag har huvudsakligen begärt ordet för att yttra några ord beträffande principen om ett provisorium i detta fall.

För min del undrar jag, om det icke är första gången det förekommer, att en löneereglering för ett ämbetsverk på ordinarie stat skall antagas såsom ett provisorium för viss bestämd tid. Beträffande det skäl, som anförts för detta provisorium, nämligen att en utredning angående ändrad organisation skall igångsättas, vill jag påpeka, att av det direktiv, som 1902 års löneerigeringskommitté fått beträffande de centrala ämbetsverken och statsdepartementen, framgår, att den löneereglering, som komme att föreslås, skulle vara definitiv och att den utredning angående organisationen som bör företagas, på grund av den begränsade tiden icke kan ske i sammanhang med löneerigeringen. Sålunda förutsätter man, att denna löneereglering skall bli definitiv och att ämbetsverkens organisation sedermera kan regleras. Detta skäl vilket åberopats för antagandet av detta förslag såsom ett provisorium förefaller mig således icke vara bärande.

Dessutom förefaller mig hela denna sak ganska onaturlig. Vi veta ju, hurusom varje ny lönestat innebär rätt för tjänstemännen att kvarstå på den gamla staten, för den händelse de icke vilja övergå till den nya. Om nu tjänstemän inom domänstyrelsen och skogsstaten övergå till denna provisoriska stat, som skulle gälla för 1921, så hava de, formellt sett, när år 1921 gått till ända och ett nytt förslag till definitiv löneerigering för detta verk föreligger, att välja på att antingen stå kvar på den provisoriska staten, som icke finnes, eller också övergå till den nya staten, för såvitt man icke kan göra den provisoriska anordningen, att de återfalla på den gamla staten. Nu föreställer jag mig att man här förutsätter, att de skulle stå kvar på den gamla staten, som gällde före 1921, ifall de icke vilja övergå till den nya. Men det blir ett ganska egendomligt förhållande i så fall, alldenstund den provisoriska lönestaten innebär vissa väsentliga förändringar både beträffande lönevillkor, ålderstillägg och åldersklasser m. m. dylikt.

Dessutom tillkommer ju en annan omständighet, den nämligen, att förslag föreligger om nya pensionsbestämmelser för verket. Det-

ta förslag är i sin helhet utarbetat på grundval av här föreliggande förslag till löne reglering, och skulle det senare icke gå igenom såsom definitivt beslut, så kan givetvis icke heller pensionsförslaget godkännas av riksdagen utan måste för tillfället förfalla, och tjänstemännen få lov att stå kvar enligt de gamla bestämmelserna. Detta kan väl kanske icke hava så stora olägenheter för de yngre tjänstemännen, men det finnes givetvis ett antal tjänstemän, som under tiden bliva pensionsberättigade, och dessa komma då icke i åtnjutande av de nya pensionsbestämmelserna. Detta beträffande själva formen för utskottets förslag.

Beträffande den ekonomiska innebörden har ju, såsom jag nämn- de, utskottet i huvudsak gått med på kommitténs förslag. Däremot innebär Kungl. Maj:ts förslag en uppflyttning av tjänstemännen en löneklass, utom beträffande domänfiskalen och flottledsingenjören, som skulle uppflyttas två löneklasser jämfört med kommitténs förslag. Beträffande domänstyrelsen är ju kommitténs förslag grundat på den omständigheten, att styrelsen enligt reglementet har sex timmars daglig tjänstgöringstid på ämbetsrummet, under det att kommunikationsverkens styrelser hava sju timmars tjänstgörings- tid. Man ansåg inom kommittén icke lämpligt att här definitivt besluta en ändring beträffande tjänstgöringstiden för domänverket, då frågan angående tjänstgöringstiden i de centrala verken icke varit uppe utan kommit upp först nu i sammanhang med den nya löne reg- lering, varom utredning pågår. Givetvis kommer denna sak att prö- vas, och då borde man också upptaga frågan om den dagliga tjänst- göringstiden för domänstyrelsen. Det är således orsaken till att sty- relsens tjänstemän placeras i de lönegrader, som här sket, och icke i motsvarande lönegrader som kommunikationsverkens tjänstemän. Be- träffande skogsstaten har lönekommittén efter noggrann omprövning placerat dess tjänstemän i sådan löneställning, som kommittén an- sett vara skäligen och lämplig i jämförelse med kommunikationsverkens tjänstemän.

För min del är jag övertygad om, att då det här gäller att an- taga ett provisorium, vore det bra mycket försiktigare och klokare att gå på utskottets förslag än att såsom första kammaren bifalla Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Jag är alldeles övertygad om, att ifall utskottets förslag genomföres och en omorganisation av skogs- staten skulle ske i ungefärlig överensstämmelse med herr Anderssons motiön med en uppdelning av jägmästare i tre olika lönegrupper, där- av skulle följa, att vissa jägmästare skulle uppflyttas i löneavseen- de utöver den nivå, som Kungl. Maj:ts förslag innebär. Och det är givet, att då uppstode genast jämförelser mellan kommunikations- verkens tjänstemän och jägmästarna beträffande löner, tjänsteställ- ning och dylikt.

Dessutom vill jag erinra om, att då det gällde att föreslå dyr- tidstillägg för kommunikationsverkens tjänstemän, så innebar det direktiv, som lönekommittén fick, att dyrtidstillägget skulle avpas- sas så, att summan av den nya avlöningen och dyrtidstillägget där- på motsvarade de gamla löneklasserna plus det dyrtidstillägg, som

*Ang.
löne reglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)*

Ang.
lönereglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

skolat utgå, ifall den gamla lönen bibehållits. Således skulle icke enligt detta direktiv den nya löneregleringen inverka på tjänstemännens inkomster, lön och dyrtidstillägg sammanräknade. Ifall då samma princip genomföres beträffande domänstyrelsen och skogsstaten, så, ändock att de finge den förhöjning i ordinarie lön, som ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle innebära, ökade detta icke deras inkomster, ifall, som jag säger, direktivet beträffande deras dyrtidstillägg bleve detsamma som beträffande kommunikationsverkens. Vilketdera beslutet som än fattades, antingen i enlighet med utskottets förslag eller i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, skulle alltså den sammanlagda avlöningen bliva ungefär densamma. Men genom att bifalla utskottets förslag har man icke föregripit möjligheten av rörelsefrihet vid reglering av avlöningsbeloppen efter den utredning, som komme att vidtagas.

För min del anser jag försiktigheten bjuda, att kammaren stannar vid utskottets förslag, och skall därför, herr talman, be att få yrka bifall till detsamma.

Herr *Eriksson* i Stockholm instämde häruti.

Herr *Sjöblom*: Herr talman! Kommunikationsverkens lönekommitté, i vilken herr Nilsson i Landeryd och herr Eriksson i Stockholm äro ledamöter, har haft denna fråga till förberedande behandling. Och sedan kommittén framkommit med förslag för kommunikationsverkens del har den nu även kommit med ett förslag till lönestat för domänverket.

Nu har det besynnerliga inträffat, att denna kommunikationsverkens lönekommitté ansett det lämpligt och skäligt att sätta de tjänstemän, som äro anställda i skogsstaten och domänstyrelsen, en lönegrad lägre än motsvarande tjänstemannagrupper i andra affärsdrivande verk. För min del har jag mycket svårt att förstå, hur lönekommittén har kunnat komma till denna uppfattning. Kammaren torde känna till, att domänverket är det verk, som lämnar staten de största inkomsterna. Och man måste fråga sig, vad det skall ligga för mening i, att t. ex. en jägmästare i Värmland eller någon annanstädes, vilkens revir lämnar ett netto till statskassan på en halv miljon kronor om året, skall behöva stå i lägre lönegrad än t. ex. en baningenjör vid statens järnvägar. Åtminstone har jag mycket svårt att förstå, huru man kan komma till en sådan uppfattning vid uppgörandet av en lönestat.

Nu har visserligen denna kommunikationsverkens lönekommitté bl. a. anfört, att dessa tjänstemän hava en olikartad tjänstgöring mot tjänsmännen vid övriga affärsdrivande verk. Bl. a. skulle denna olikhet bestå däri, att de övriga verkens tjänstemän hava en tjänstgöring, som icke är begränsad endast till veckans vardagar utan även består i söndagstjänstgöring och nattjänstgöring m. m. Men jag tror för min personliga del, att de, som tjänstgöra vid skogsstaten, exempelvis i egenskap av jägmästare eller revirförvaltare, hava så stort ansvar och kunna åstadkomma så stora fördelar för staten ge-

nom arbetsamhet och duglighet, att detta borde motivera, att de åtminstone jämföras med de övriga verkens personal i samma tjänstegrad.

Vad själva domänstyrelsen beträffar har ju herr Nilsson i Landeryd yttrat några ord om, att man där har kortare arbetstid än vad man har i andra verk. I de övriga kommunikationsverken är det ju sju timmars daglig tjänstgöring, under det att domänstyrelsen endast har 6 timmars. Nu har jag mig emellertid bekant, att personalen i domänstyrelsen har förklarat sig villig att taga denna längre tjänstgöringstid på sju timmar, därest den i löneavseende jämföras med övriga kommunikationsverkets tjänstemän. Och om man beräknar, att en timmes längre tjänstgöring — det är nu sex timmar och skulle bli sju timmar — bleve en sjundedel mera i arbetsprestation, så förstår jag icke vad det är för hushållning uti att icke låta dem få denna längre tjänstgöringstid och öka lönerna med en adertonedel eller en tjugonnedel, som det här skulle bli tal om för de olika tjänstegraderna. Jag tror det skulle vara synnerligen klokt att utnyttja den arbetstid, som här kunde ställas till förfogande. Det skulle, om man räknar med siffror, betyda, att man minskade lokalhyran med en sjundedel, och även andra fördelar skulle åstadkommas, och naturligtvis kunde man samtidigt möta behovet av en ökning av personalen, som annars förvisso kommer att inträda i domänstyrelsen. Det synes mig således, som om alla skäl tala för, att Kungl. Maj:t har sett på denna fråga på det riktiga sättet, och det är av den anledningen som jag för min del har reserverat mig emot utskottets förslag och yrkat bifall till Kungl. Maj:ts förslag i fråga om de provisoriska lönebeloppen.

Jag skall icke, herr talman, upptaga tiden längre, men jag vill ännu en gång uttala min stora förvåning över, att personalen i detta verk skulle behöva sättas i en lönegrad under tjänstemännen i andra verk, då vi likväl alla känna till, vilken betydelse skogsstaten har för hela statens ekonomi. Jag skall därför, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets förslag med den ändring, att Kungl. Maj:ts förslag till avlöningsreglemente för tjänstemännen vid domänverket må godkännas provisoriskt för 1921, och i övrigt bifall till utskottets hemställan.

Herr vice talmannen Hamilton: Herr talman! Vid behandlingen av detta ärende inom utskottet kände sig utskottet med avseende på avlöningen av domänverkets personal tilltalat av den av herr Gunnar Andersson i första kammaren väckta motionen. enligt vilken avlöningen skulle, vad revirförvaltningen beträffar, utgå efter revirens storlek och den duglighet och ekonomiska förmåga som personalen vid denna förvaltning ådagalade. Utskottet önskade därför en utredning av frågan i motionens riktning, och fråga uppstod då, vilket av dessa förslag, som skulle läggas till grund för den provisoriska avlöningsstat, som borde gälla för 1921. Jag hade icke tillfälle att deltaga i ärendets slutbehandling inom utskottet, men

Ang.
löne reglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

Ang.
lönereglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

vid den förberedande behandlingen anslöt jag mig till Kungl. Maj:ts förslag i detta hänseende. Utskottet stannade emellertid vid att såsom provisorisk avlöningsstat antaga kommitténs förslag, och det skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag däri, att vid jämförelse med avlöningsstaten vid kommunikationsverken domänverkets personal skulle få stå i en lönegrad under kommunikationsverkens. Det förefaller mig, att det skulle vara orättvist mot domänverkets personal, och jag tänker därvid särskilt på revirförvaltarna. Om man jämför en revirförvaltare med en baningenjör, måste man erkänna, att en revirförvaltare har en ansvarsfullare befattning, han förvaltar en stor domän, som för vissa fall kan ge en inkomst upp till en miljon kronor, och inkomstens storlek är i mycket hög grad beroende på det sätt, varpå han sköter sitt revir. Hur jag än ser det, anser jag därför, att domänverkets personal även beträffande den provisoriska löneregleringen bör vara likställd med kommunikationsverkets personal, och jag ber därför, herr talman, att få ansluta mig till det yrkande, som framställts av herr Sjöblom.

Herr Lindman: Herr talman! Även jag har för min del kommit till samma resultat. Jag har vid genomläsandet av de handlingar, som röra detta ärende — såväl kommitténs betänkande som Kungl. Maj:ts proposition och sedermera utskottets utlåtande — kommit till den uppfattningen, att det icke lämpligen bör vara så, som det nu föreslagits i utskottets utlåtande.

Det blir kanske ett upprepande av vad som sagts förut, men jag kan icke hjälpa, att jag måste taga fram de saker, som synas särskilt egendomliga. Ärendet skickades som bekant av Kungl. Maj:t till den kommitté, som hade att uppgöra förslag till lönereglering för de affärsdrivande verken. Den skulle således också taga hand om domänverkets tjänstemän och domänstyrelsen. Denna kommitté kom som bekant och som herrarna nu hört till det resultat, att domänverkets tjänstemän borde sättas i en lägre klass än vad motsvarande tjänstemän i de affärsdrivande verken kommit uti. När man läser kommitténs motivering för detta, finner man, att kommittén huvudsakligen anfört sådana motiv, som att de affärsdrivande verkens tjänstemän äro mera bundna i sin tjänstgöring, de äro tvungna att vistas på bestämda platser, de hava fått sitt arbete förlagt mera till vissa bestämda tider, de skola arbeta även om nätterna, de hava söndagstjänstgöring o. s. v., de skola passa på klockslaget, som jag också sett anfört. Allt detta bundna arbete ansåg kommittén borde tillmätas så stor betydelse, att de därför borde vara högre avlönade än domänverkets tjänstemän. Jag vill emellertid säga, att kommittén icke förbisåg, att å andra sidan domänverkets tjänstemän hade vissa tunga uppgifter att fylla, att de hade att utstå strapatser och framför allt att de hade ett betydande ekonomiskt ansvar, men lika fullt kom kommittén till detta resultat.

Vidare gjorde kommittén en jämförelse med vattenfallsverket, och en sådan jämförelse synes mig vara den allra naturligaste, om man över huvud taget skall göra en jämförelse med de affärsdri-

vande verken. Då förklarade kommittén beträffande detta, att vattenfallsverkets tjänstemän hade icke blott att förvalta en egendom, som funnes, och syssla med en verksamhet, som redan var i arbete, ett förvaltningsobjekt, utan de hade även att skapa nya anordningar. Ja, herr talman, domänstyrelsens tjänstemän hava väl också att förvalta ett objekt, som finnes, nämligen skogen, och hava också att skapa nya värden, nämligen det viktigaste av allt: att skapa nya skogar på sådan mark, varå skogen blivit borthuggen. Jag kan icke, hur jag än ser på detta, komma till något annat resultat, än att den slutsats, till vilken kommittén har kommit, är mycket egendomlig, och att den bestämt icke kan vara hållbar. Varför skall t. ex. en kronojägare sättas i lägre klass än en banmästare, och varför skall en revirförvaltare sättas i lägre klass än en baningenjör? Det kan man icke förstå, och de skäl, som jag nyss omnämnde, hålla icke.

Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet har också tagit avstånd från kommittén, och han har mycket riktigt, synes det mig, framhållit den ekonomiska betydelsen av den jämförelsevis självständiga och fria verksamhet, som tillkommer personalen vid domänverket. Han framhåller, att resultatet av dess verksamhet är beroende av denna personals initiativ, företagsamhet och förmåga att bedöma förhållandena. Ja, han framhåller flera andra synpunkter, men jag skall icke besvara herrarna med att gå in på dem. Jag skall inskränka mig till att framhålla vad som synes mig själv vara viktigast härvidlag, och det är den verkligt stora självständiga verksamhet, som t. ex. en revirförvaltare har på det honom underställda reviret. På honom beror ofantligt mycket, om reviret blir väl skött, han kan icke övervakas som t. ex. tjänstemännen vid de affärsdrivande verken, vare sig vid posten eller telegrafan eller järnvägen, utan han lever och rör sig på sitt revir med en mycket hög grad av självständighet. Han har att sköta om en för staten utomordentligt värdefull egendom, och av det sätt, på vilket han handhar denna egendom beror denna skogs framtid i mycket hög grad. Han kan begå misstag, han kan göra fel, som kunna verka förryckande på skogens framtid i det reviret under mansåldrar, icke endast för ett eller annat år således, utan för lång tid framåt. Han har t. ex. att vaka över, att marken blir kultiverad och att intet försummas beträffande reproduktionen. Han har att vaka över, att skogen blir ordentligt och i rätt tid gallrad och genomhuggen, ett arbete, som naturligtvis en intresserad skogsman gärna gör, men som kostar mycket besvär och stora svårigheter, därför att på de flesta ställen, där staten har skogar, har man svårt att åstadkomma den personal, som är lämplig för dylik genomhuggning. Man kan sålunda befara, att en ointresserad man kanske sätter detta arbete tillbaka. Men det är även av vikt, huru en dylik genomhuggning göres. Den kan göras så stark, att skogen därav tar skada, och den kan göras så pass gles, att den medför, att skogen icke erhåller den utvidgade friställning, som man åsyftar med den omnämnda gallringen. Ja, han har slutligen att bedöma hela avverkningen, om nämligen av-

*Ang.
lönereglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)*

Ang.
lönerreglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

verkning skall ske vid den eller den tidpunkten, och han har att se till, att avverkningen bedrivs på ett riktigt sätt, och på hela hans arbete kan staten förtjäna eller förlora betydande summor.

Nu vill jag nämna några siffror för att klargöra, vilka ekonomiska värden, som revirförvaltningen handhar.

För samtliga revir i Sverige uppgingo inkomsterna 1909 i medeltal till 109,000 kronor, men 1918 hade de stigit till 518,000 kronor. Alltså var genomsnittsinkomsten för samtliga revir över $\frac{1}{2}$ miljon kronor. Det säger sig självt, att många revir kommit mycket över miljonen, men genomsnittet var, som jag nämnde, över $\frac{1}{2}$ miljon. Drager man härifrån genomsnittsutgifterna eller 127,000 kronor, så blir slutresultatet ungefär ett netto av 400,000 kronor för varje revir. Jag skall vidare nämna en annan summa, som visar nettot för hela domänförvaltningen. Detta uppgick under det senaste året, kan jag säga, till 40 miljoner kronor, ja, det har till och med varit över 40 miljoner kronor. Staten har i dessa skogar den mest värdefulla egendom, som staten äger och som utgör föremål för statens verksamhet, och som därför borde av statsmakterna på alla sätt omhuldas, därför att där kan man, som jag nyss nämnde, genom små missgrepp begå försumligheter och åstadkomma skador, som verka för lång tid framåt.

Då gör man sig den frågan: kan det vara rätt att utsätta denna personal för en sådan undervärdering, då denna personal har att handha dessa mycket värdefulla skogar, så att man deklasserar den och sätter den i en lägre klass, än motsvarande tjänstemän vid trafikverken? Detta synes mig vara uppenbart oriktigt, och jag skulle vilja säga, att det är oklokt att göra på detta sätt, därför att man kan förstå, huru denna klass av tjänstemän skall känna det att bliva utsatt för en sådan behandling, för ett sådant omdöme, att den är mindre värd än motsvarande tjänstemän i de andra verken.

I en reservation, som domänfullmäktigen professor Gunnar Andersson avgivit till domänstyrelsens utlåtande i saken och som sedan återfinnes i en motion i första kammaren, säger han på ett ställe, att i ingen del av den svenska statsförvaltningen finnes ett skikt av tjänstemän, som äger den dominerande betydelsen för förvaltningens resultat som revirförvaltarna inom skogsstaten, och att detta beror på skogens hela art och natur. Jag instämmer med honom i detta omdöme. Nu har emellertid samme man, professor Andersson, i sin nyss omnämnda reservation i den omtalade motionen i första kammaren framfört ett förslag att omlägga lönesystemet för domänverkets tjänstemän. Han vill införa ett slags tantième-system, han vill indela reviren i olika klasser med olika löner, så att på detta sätt de bättre jägmästarna skola kunna befordras från lägre revir till något högre och vidare upp till den högsta avlöningen. Han föreslår vidare införande av ett system med flitpenningar, som skulle kunna utgå vart femte år till de revirförvaltare, som skött sig väl; det skulle även tillkomma kronojägare.

Utskottet har tagit denna sak på det sättet, att utskottet säger

sig finna, att det finns mycket som talar för det system, som professor Andersson framfört, även om utskottet icke vill förneka, att det även kan ha sina vanskligheter att gå in på ett sådant system. Men, mina herrar, resultatet av det hela har dock blivit, att utskottet, som önskar en utredning av detta system och dess verkningar, kommit att föreslå ett provisorium beräffande domänverkets tjänstemäns löneförhållanden. Utskottet säger, att då man står inför ett uppskjutande av frågan, det väl vore naturligt, att man då låte dessa personer under tiden få de löner, som de förut haft. Men att man måste finna, att detta sistnämnda icke går an, och därför har utskottet för innevarande år föreslagit ökade, provisoriska löner. Men utskottet har då utan några egentliga skäl stannat vid de lägre lönerna eller dem, som kommittén föreslagit, men icke upptagit Kungl. Maj:ts förslag om de högre lönerna.

Nu är det alldeles klart, mina herrar, att om man skall införa ett sådant system som det omnämnda, av herr Andersson ifrågasatta, så kräves utredning, en noggrann och kanske långvarig undersökning. Det system, som professor Andersson förordat, kan möjligen behöva och lämpligen böra tillämpas på andra verksamhetsområden inom statsförvaltningen, och i varje fall tror jag icke, att det utan vidare kan antagas, utan saken kräver, som jag nämnde, ingående utredning och undersökning. Men i varje fall kunna icke och böra icke lönerna för domänverkets tjänstemän vara oförändrade. Det vore orimligt och obilligt att så göra. Men då gör man sig frågan: varför då icke giva dem de löner, som Kungl. Maj:ts föreslagit under detta provisorium?

För min del har jag nu sökt utveckla de skäl, som tala för att vare sig det är fråga om en provisorisk löneanordning eller det vore fråga om en för framtiden bestående sådan, jag icke kan vara med om kommitténs grunder att flytta domänverkets tjänstemän i en lägre klass än de andra affärsverkens. Jag skulle anse det oklokt och orättvist och i hög grad verka nedsättande på levnadsmodet och verksamhetslusten hos de tjänstemän, som härav drabbades.

Därför kan jag, herr talman, för min del icke komma till annat resultat, än att med beklagande att ej nya, fasta löner nu kunna beviljas, följa utskottet i dess förslag, att här bör införas ett provisorium, men jag anser mig ovillkorligen böra följa Kungl. Maj:ts förslag därutinnan, att de högre lönesatserna böra tillämpas under detta provisorium.

Jag behöver kanske icke ingå på frågan om själva domänstyrelsen. Det har framhållits av föregående talare, att då kommittén föreslagit en lägre avlöning för dessa tjänstemän, har det skett därför att de ha en daglig tjänstgöringstid av endast 6 timmar, under det tjänstgöringstiden i de andra affärsdrivande verken är 7 timmar. Detta resonemang håller naturligtvis icke streck, ty i samma ögonblick som domänverkets tjänstemän finge motsvarande löner skulle de också få en tjänstgöringstid av 7 timmar.

Jag kommer därför, herr talman, till det resultatet, att det är klokast att antaga det förslag, som jag nyss nämnde. Jag kan till-

*Ang.
löneroglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)*

Ang.
konereglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

lägga, att första kammaren har efter en ingående debatt och behandling av frågan under förmiddagens lopp kommit till denna slutsats, i det att kammaren med 66 röster mot 44, vill jag minnas, fattat beslut i överensstämmelse med den reservation, som är fogad till betänkandet och som avgivits av herrar Sjöblom och Barthelson, i vilken yrkas ett provisoriskt antagande av Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

Jag ber alltså, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Med herr Lindman förenade sig herr *Lithander*.

Herr *Johansson* i Uppmälby: Herr talman! Då jag varit förhindrad att närvara vid detta ärendes slutbehandling i plenum men förut deltagit i dess behandling inom avdelningen, så skall jag be att få säga några ord.

När ärendet första gången kom upp och det blev fråga om, vilken lönestat man skulle fastställa, yrkade jag bifall till Kungl. Maj:ts förslag därtill. Det visade sig sedermera inom avdelningen, att det fanns stora sympatier för den av professor Gunnar Andersson i första kammaren avgivna motionen, för vilken här av flera talare redogjorts, varför jag icke vill gå in på densamma. Även jag hade sympatier för denna motion, ty vad revirförvaltarna beträffar måste man medgiva, att dessa ha en säregen ställning. De behöva kanske mera än motsvarande befattningshavare inom andra statens verk ha blicken fäst på tidsförhållandena och de växlande konjunkturerna, då de ha att handskas med avsättningen och avverkningen av statens skogar, och det kan då bero på huru dessa personer sköta sig, om staten får större eller mindre inkomster av statsskogarna. Även den synpunkten, att man, såsom motionären föreslagit, torde uppdelas reviren i olika klasser och därigenom få tillfälle göra omflyttningar av revirförvaltarna, så att dessa kunde placeras där, varest de vore mest lämpliga, tilltalade mig.

Det visade sig dock inom avdelningen, att det fanns flera anhängare till lönekommitténs förslag. Detta föranledde en kompromiss, vilken gick ut på detsamma som nu i utskottets utlåtande hemställes, nämligen att man skulle tillmötesgå dem, som höllo på kommitténs förslag, genom att föreslå ett provisorium på ett år. Att man tog tiden så kort berodde på att man ville påskynda denna utredning och få den fram så fort som möjligt och vidare, att man icke ville ha ett provisorium på obestämd tid.

Som frågan emellertid nu ligger, sedan första kammaren tagit Kungl. Maj:ts förslag, så är det väl icke mycket att orda om i denna sak. Men att även jag beslöt mig för att frånträda mitt första yrkande om bifall till Kungl. Maj:ts förslag och gå med på kommitténs berodde huvudsakligen därpå, att det skulle bli ett provisorium, och slutligen tänkte vi oss, att om ett år skulle något förslag framkomma, som åtminstone icke i något väsentligt avseende skilde sig från Kungl. Maj:ts förslag. Om man nu tar Kungl.

Maj:ts förslag och det så blir en omorganisation av detta verk, så kan man råka ut för den risken, som herr Nilsson i Landeryd påpekade, nämligen att nästa år få vi kanske motse förslag till löner, som åtminstone i vissa punkter överstiga de löner, som gälla vid kommunikationsverken, och så har man den gamla kappkörningen i gång mellan de olika verken.

I samband med förslaget om omorganisation vill jag som min personliga mening uttala, att det növärdigtvis måste tagas i övervägande, huruvida icke samtidigt en omorganisation av revirerna bör ske på sådant sätt, att man genom sammanslutning eller uppdelning av åtskilliga revir skulle kunna minska deras antal, och det följaktligen för staten icke behövde bliva större utgifter i sin helhet än det skulle bliva, om man ginge in på det system, som herr Gunnar Andersson i sin motion i första kammaren föreslagit. Jag erkänner, att det är berättigat, att man giver de revirförvaltare, som finnas på de mest krävande reviren, en något större avlöning än förvaltarna på de lättare reviren, och jag erkänner också att det skulle vara en förbättring, om det kan skapas möjligheter att från ett krävande revir avlägsna eller förflytta en förvaltare, som icke visat sig lämplig. För närvarande är det ju omöjligt att avlägsna en förvaltare mot hans vilja, såvida han icke begått tjänstefel, men sådant inträffar ju icke.

Herr talman! Jag skall icke uppehålla kammaren längre. Jag har endast velat säga, att jag från början stått på Kungl. Maj:ts förslag, men att jag inom avdelningen gått med på denna kompromiss, som innebär ett provisorium, dock icke gällande längre tid än ett år. Jag vet icke, om det är lönt att yrka bifall till utskottets hemställan, då jag antar, att denna kammare följer första kammaren, men jag skall i alla fall be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Chefen för jordbruksdepartementet herr statsrådet Nilson: Herr talman! Jag skall icke trötta kammaren med att inlåta mig på ett försök att bemöta lönerregleringskommittén, då den velat ställa domänverkets personal i sämre ställning i löneavseende än övriga statens affärsdrivande verks personal. Detta förslag har här redan blivit bemött, och det ser för övrigt ut som om lönerregleringskommittén stode ganska ensam. Jordbruksutskottet, som i väsentliga delar biträtt lönerregleringskommitténs förslag, tar mycket starkt avstånd från dess principer.

Jordbruksutskottet polemiserar mot sin egen ståndpunkt i frågan. Efter att ha konstaterat att utskottet varit tveksamt i valet emellan Kungl. Maj:ts förslag och kommitténs, säger utskottet: »Härvid måste dock utskottet, utan något ställningstagande till lönebeloppens storlek i vad angår domänverkets personal, principiellt taga avstånd från den uppfattning, som kommit till uttryck i kommitténs förslag att *över lag* sätta domänverkets tjänstemän i lägre löneställning än motsvarande befattningshavare vid de övriga affärsdrivande verken.» Att utskottet under sådana omständigheter

*Ang.
lönerreglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)*

Ang.
lönerreglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

ändå komme att stanna vid kommitténs förslag beror måhända på, att utskottet föreslår detta endast som ett provisorium.

Det hade onekligen varit önskligt, om riksdagen biträtt Kungl. Maj:ts förslag till lönerreglering och låtit detta få en definitiv karaktär. Jag kan icke förstå, att detta på något sätt hade kommit att stå hindrande i vägen för en eventuell omorganisation av verken. Det må ju emellertid vara med denna sak huru som helst, huvudsaken är i alla fall, att åtgärder vidtagas, som i någon mån kunna undanröja de svårigheter, med vilka detta verk har att kämpa. Och de svårigheterna bottna uppenbarligen i mycket stor utsträckning i de dåliga löneförhållandena för verkets personal. Situationen är sådan, att domänverket hotas av desorganisation. Det kommer ständigt in till departementet framställningar om åtgärder i det ena eller andra avseendet för att få vakanta platser tillsatta. Det är endast några dagar sedan det från domänstyrelsen anmäldes, att de nyinrättade överjägmästareassistentbefattningarna, som ju äro uppförda på ordinarie stat och som till antalet utgjorde 12, icke kunde besättas. Man har icke kunnat besätta mera än 4 eller 5, alla de andra stå obesatta. Beträffande 19 andra assistentbefattningar äro endast 3 tillsatta. Det är ju också förklarligt. Verket är utsatt för en våldsamt pressning och konkurrens från de enskilda skogsägarna, som i allmänhet betala väsentligt bättre löner. Det är av vikt, att man snarast möjligt får avhjälpt dessa missförhållanden, vilket i någon mån blir fallet genom att biträda Kungl. Maj:ts framlagda förslag, oavsett att det får en provisorisk karaktär.

Jag vill för min del alldeles icke bestrida, att detta verk på många områden kan behöva omorganiseras. Men jag tror, att man får vara något försiktig i fråga om vissa av de riktlinjer, som motionären, professor Andersson, dragit upp. Jag tror, att de vid en närmare undersökning måhända komma att visa sig ohållbara, men den saken får ju prövas.

Som redan meddelats har första kammaren biträtt Kungl. Maj:ts förslag som ett provisorium, och jag hemställer, att även denna kammare måtte fatta samma beslut.

Herr Nilsson i Landeryd: Herr talman! Jag skall icke vidare förlänga debatten, men jag ber i alla fall att få yttra några ord i anledning av herr Lindmans anförande.

Han har i sitt anförande, liksom herr Sjöblom tidigare, framhållit, att personalen, tjänstemännen vid domänverket skulle vara så misshandlade, därför att de voro satta i en löneklass, som var lägre än tjänstemännens vid kommunikationsverken. Jag förstår icke, varifrån man fått denna uppfattning. Det är ju så, som jag nämnde i mitt första anförande, att tjänstemännen i *domänstyrelsen* äro satta i en löneklass, som är lägre än de nämndas, därför att de ha 6 timmars tjänstgöring i motsats till tjänstemännen i kommunikationsverkens styrelser, som ha 7 timmars tjänstgöringstid. Men de övriga tjänstemännen i domänverket äro icke satta i någon lägre klass, utan de kunna jämföras med motsvarande tjän-

stemän inom kommunikationsverken och befinna sig i precis samma löneklass som motsvarar deras tjänsteställning.

Nu framhåller amiral Lindman, att dessa tjänstemän, varom här är fråga, genom sin tjänstgöring skapa nya värden, som ha stor betydelse för statens finanser, och det är ju alldeles riktigt. Han anställer härvidlag en jämförelse med tjänstemännen vid statens järnvägar och vattenfallsverket. Men jag vill i det avseendet påpeka, att då det gäller att utnyttja statens skogskapital, vilket sker genom avyttring av växande skog vid lämpliga tillfällen, genom att skydda återväxten, genom att säkerställa förnygringen o. s. v., så måste man visserligen härvid använda så rationella metoder som möjligt, men dessa äro grundade på erfarenheter, som förvärvats under årtionden på grund av våra skogsförhållanden här i Sverige. Om man jämför dessa tjänstemän med tjänstemännen vid vattenfallsstyrelsen och vattenfallsverket, som ha att utbygga våra vattenfall och utnyttja den naturrikedom, som vi ha i dessamma, och som kan utvinnas på detta sätt, så är det klart, att de måste följa med den tekniska utvecklingen i andra länder och även söka göra nya rön och uppfinningar och på detta sätt söka åstadkomma det bästa möjliga resultat. I ett helt annat läge befinner sig den verksamhet, som har att tillgodogöra sig produkterna av skogen, som växer år efter år. Givetvis fordras även här en så rationell skötsel som möjligt, men fordringarna äro dock icke på långt när sådana, som i det nyss nämnda fallet. Man behöver icke fordra, att tjänstemännen inom domänverket skola komma med nya uppslag på samma sätt som en del tjänstemän inom kommunikationsverken givetvis måste göra.

Nu yttrades det, att man icke kunde jämföra en kronojägare med en banmästare. För min del ber jag att härvidlag få påpeka, att en banmästare har en bestämd tjänstgöringstid, så att han ovillkorligen måste vara ute på bestämda tider varje dag, under det att en kronojägare mera kan välja sin tjänstgöringstid, lämpa sig efter väderleksförhållandena och dylikt, han är icke så bunden av en daglig tjänstgöring på bestämda tider. Dessutom bör man icke helt och hållet bortse från, att kronojägarna anse det vara en fördel, att de äro tillerkända reseersättning, och detta gör, att då det gällt tillsättande av dylika platser på bevakningsområden och revir, där man haft större utsikter att få reseersättning, där har det gått lättare att få sådana platser besatta än där sådana utsikter icke funnits.

Vidare påpekade herr Lindman de stora inkomster, som statens skogar lämnade. Ja, det är riktigt, att så är förhållandet, men då det gäller att avsätta dessa skogsprodukter, så erfordras, vare sig jag har större eller mindre kvantiteter skogsprodukter att avyttra, icke så värst mycket större kompetens i det förra fallet än i det senare. Jag menar, att man får icke bedöma arbetet och de kvalifikationer, det förutsätter, efter det kapital, man inkasserar på verksamheten.

Det framhölls slutligen, att kommittén har undervärderat per-

*Ang.
lönreglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)*

Ang.
lönereglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

sonalens arbete. Jag vill i det avseendet påpeka, att det är icke så värst stor skillnad mellan kommittéförslaget och Kungl. Maj:ts förslag beträffande avlöningsbeloppet. Beträffande då först kronojägarna så skulle de enligt kommitténs förslag få en slutlön av 2,880 kronor men enligt Kungl. Maj:ts förslag en slutlön av 3,060 kronor, sålunda en skillnad av 180 kronor med hänsyn till slutlönen. Jägmästarna skulle enligt kommitténs förslag erhålla 8,100 kronor och byråchefer enligt samma förslag 9,540 kronor, men enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle dessa befattningshavare erhålla resp. 8,580 och 10,020 kronor, således en skillnad i bägge dessa fall på 480 kronor. Det förefaller mig, att när det icke gäller större skillnad, så kan man knappast tala om, att dessa tjänstemän blivit misshandlade på något särskilt upprörande sätt av kommittén.

Jag vill än en gång betona, att man genom ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag fastställer minimigränsen för lönerna enligt de nya grunderna för organisationen som äro ifrågasatta i herr Anderssons motion, varför de tjänstemän, som skulle få förhöjda löner på grund av klassificeringen av reviren, komma till avlöningsbelopp, som ligga väsentligt över Kungl. Maj:ts siffror. Löneskruven kommer alltså i gång på ett sätt, som vi nog icke önskat. Dessutom ber jag att få erinra om vad jag nyss sade, att dyrtidstillägg komma med all säkerhet att regleras efter grundlönens storlek, och följaktligen blir personalens inkomster år 1921 ungefär desamma, vilket förslag som än kommer att bifallas. Jag anser därför, att utskottet har så goda skäl för sin hemställan, att man kan gå med på densamma.

Jag ber, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande.

Herr L ü b e c k: Herr talman! Då jag varit ledamot av den löneregleringskommitté, vars förslag så kraftigt kritiserats, så skall jag be att få säga några ord, särskilt med anledning av att jag var reservant inom denna kommitté med ett yrkande i ungefärlig överensstämmelse med de linjer, som Kungl. Maj:t sedan följt i sitt förslag.

Jag har under arbetet i kommunikationsverkens lönekommitté icke haft någon sympati för den schablonisering, som kommit till uttryck i det förslag, som framlagts, utan för min del kommit till den uppfattningen, att det för statens affärsdrivande verk måste komma att visa sig nödvändigt, att det åt verkens ledning lämnas större frihet vid anställandet av personal, än som kommit till uttryck i de löneregleringsförslag, som vi flera gånger under den sista tiden haft att behandla. Å andra sidan vill jag säga, att då vi nu gått in på denna långa löneskala, då det gäller det stora flertalet av affärsverkens tjänstemän — och det finnes där sammanlagt icke mindre än 24 klasser — så bör det väl icke vara så omöjligt att passa in de lägre tjänstemännen i lämpliga klasser. I det avseendet kan jag alltså icke dela de kritiska synpunkter, som

Kungl. Maj:t anlagt på löneregeringskommitténs förslag beträffande domänverket.

Vad jag emellertid reserverat mig mot i kommunikationsverkens löneregeringsförslag är just den underskattning, som där kommit till uttryck med avseende på de högre tjänstemännen inom styrelsen. Och vad angår revirförvaltarna, i det avseendet delar jag i princip de synpunkter, som kommit till uttryck i första hand i den reservation, som avgavs till löneregeringskommitténs förslag, och som sedan fått ett visst uttryck i professor Gunnar Anderssons motion, om jag också icke till alla delar kan vara med om detaljerna i denna motion. Jag har i min reservation givit uttryck åt den uppfattningen, att av statens affärsdrivande verk voro framför andra domänverket och vattenfallsverket i verklig mening affärsdrivande av den anledningen, att dessa verk ha att konkurrera med enskild verksamhet av motsvarande art, vilket man knappast kan säga om de övriga affärsdrivande verken. Järnvägsstyrelsen intar en särställning genom sin omfattande administration, och häri ligger skälet till att lönerna för befattningshavare vid denna administration, som har så ofantliga kapital att röra sig med, kunna sättas så pass högt. Om telegrafverket gäller i viss mån det samma. Vad postverket beträffar, erkänner jag, att jag har svårt att förstå den uppfattningen, som tagit sig uttryck däri, att man i viss mån försökt att sätta domänverket lägre än postverket såsom affärsdrivande verk. Det är, som sagt, en synpunkt, som jag icke alls kan förstå. Vad angår vattenfallsverket och domänverket, som blivit föremål för vissa jämförelser, så har min verksamhet fört mig särskilt i vattenfallsverkets närhet. Jag underskattar på intet sätt de viktiga funktioner, som detta verk har, men därför kan jag icke — i likhet med vad herr Nilsson i Landeryd gjort — påstå, att domänverket i jämförelse med detta verk ovillkorligen bör ställas i en lägre klass. Särskilt de tekniska tjänstemännen inom vattenfallsverket måste utan tvivel besitta en mycket hög kompetens på sitt område och där följa utvecklingen samt skapa nytt — som herr Nilsson i Landeryd sade — men detta gäller nog icke mindre om domänverkets tjänstemän, även om denna synpunkt tyvärr hittills alldeles för mycket underskattats. Man har mera betraktat domänverket såsom ett kontrollerande verk, såsom ett vanligt centralt verk, och för litet uppskattat detta verks betydelse i övrigt. Man får komma ihåg, att skogsvetenskapen ständigt går framåt. Det kräves tekniska kunskaper hos revirförvaltarna och hos dem, som stå över dessa. De måste svara för skogens tillväxt och dess ans, de ha tekniska uppgifter att svara för vid skapande av kommunikationsleder, flottleder m. m., så att virket på billigaste sätt kan forslas fram, och därjämte måste de besitta en viss affärsbegåvning, som man i fråga om revirförvaltare och dem, som stå över dessa, icke får underskatta.

Det är av dessa skäl, som jag anser, att man icke får förringa domänverkets ställning bland de affärsdrivande verken på det sätt, som jag anser, att lönekommittén gjort. I förbigående vill jag

*Ang.
löneregering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)*

Ang.
lönerörelsering
för domän-
verkets
personal.
(Ports.)

säga, att i min reservation har jag uttalat den uppfattningen — som jag haft tillfälle att tidigare utveckla och som vunnit riksdagens godkännande i fråga om vattenfallsverket — att det vore klokt, om man vid ett förnyat övervägande, som jag hoppas kommer till stånd, ville taga sig en funderare beträffande frågan, huruvida icke domänverket i likhet med vattenfallsverket borde få en kollegial styrelse, med styrelsemedlemmar hämtade även från det praktiska affärlivet och som känna ansvaret för verkets fortsatta affärsmässiga utveckling. Detta säger jag icke som någon anmärkning mot de domänfullmäktige, som nu fungera, ty såvitt jag vet, ha de nedlagt ett gott och nitiskt arbete. Men jag tror, att det ur organisatorisk synpunkt skulle vara av vikt, om man ville taga denna fråga i övervägande.

Nu har man föreslagit ett provisorium. Jag beklagar detta. Ty jag skulle gärna sett, att man bifallit Kungl. Maj:ts förslag och att man ändå företagit den utredning, som herr Gunnar Andersson önskar. Men när man här föreslår ett provisorium, så finnes det uppenbarligen ingen annan utväg än att man tager ett bättre provisorium och icke ett sämre. Det är visserligen sant, som herr Nilsson i Landeryd sade, att domänstyrelsens tjänstemän på grund av regleringen av dyrtidstilläggen icke få så mycket mera, än de skulle få enligt utskottets förslag, men jag ber att få framhålla, att vad som är definitivt, då, som jag hoppas, kammaren går in för reservationen, det är den högre uppskattning av domänverkets betydelse, som därmed kommer till uttryck.

Det är på denna grund, som jag, herr talman, ber att få yrka bifall till reservationen, sådan den är utformad av herr Sjöbloms yrkande.

Herr vice talmannen H a m i l t o n: Herr talman! Det går nog inte så lätt, som herr Nilsson i Landeryd trodde, att utföra det arbete, som åligger dessa tjänstemän. Han ansåg, att huvudsaken bara var att låta skogen växa och sedan avverka den och att detta var allt, som en revirförvaltare hade att göra. Nej, för att en revirförvaltare skall kunna sköta skogen rätt, måste han gallra den i tid, taga vara på allt virke, då skogen mognat, och se till, att skogen avverkas på sådant sätt, att den kan giva den bästa inkomsten.

Såsom ordförande i den s. k. Södra Sveriges skogskommitté har jag varit i tillfälle att se åskilliga revir, och därvid även varit i tillfälle bedöma, vilka revir som voro väl och vilka som voro illa skötta, och av vilken stor betydelse det var för revirens skötsel, att i spetsen för desamma stodo dugande revirförvaltare. En revirförvaltare intager i övrigt en vida självständigare ställning än t. ex. ingenjörer vid vattenfallsverket, och han får handla mera på eget ansvar än sådana ingenjörer.

Då jag anser det vara av mycket stor betydelse att få så duktigt och bra folk som möjligt som tjänstemän vid domänverket, så ber jag att få vidhålla mitt yrkande i anslutning till den av herr Sjöblom avgivna reservationen.

Herr Lindman: Herr talman! Jag förstår, att kammararen kan ha fått nog av resonemang i detta ärende, men jag kan dock icke underlåta att yttra ännu några ord.

När herr Nilsson i Landeryd frågar, varifrån man fått talet om dessa lägre klasser, så vill jag svara, att man tagit och försökt inpassa dessa tjänstemän i olika klasser, men så har resultatet blivit, att de kommit i lägre klass än tjänstemännen i andra affärsverk. Det är ett faktum, att revirförvaltare kommit i en lägre klass än baningenjörer, och i sitt utlåtande sid. 4 säger utskottet, att kommittén genomgående placerat vederbörande befattningshavare vid domänverket en klass lägre än motsvarande befattningshavare vid kommunikationsverken. Och så är det ju. De ha kommit i en lägre klass.

Men det var icke detta, jag ville säga, utan en annan sak. Det måtte bero på något missförstånd av herr Nilsson i Landeryd, när han talar om att det fordras större skicklighet av t. ex. vattenfallsverkets tjänstemän än av domänverkets. Jag måste säga, att det naturligtvis är mycket svårt att på så skilda områden draga upp en jämförelse och säga, att på det ena området fordras större skicklighet än på det andra. Men då man säger, att fordran på större skicklighet i ena fallet beror därpå, att inom det ena av dessa verk, vattenfallsverket, rör man sig på ett nytt område, där det gäller utbyggnandet av vattenfall, elektrifiering m. m., varvid man måste — som den ärade talaren framhöll följa med utvecklingen på alla hithörande gebit, så frågar jag er, mina herrar, som känna till de svenska skogarnas skötsel, om det finnes något område över huvud taget i hela vårt land, där det är så angeläget att följa med utvecklingen och vad som händer och sker i andra länder som just på det skogliga området. Gå endast tillbaka — låt mig säga — två decennier i tiden och se, hur det var då och hur oändligt mycket vi ha gått framåt på dessa två decennier! Kom ihåg, hur de s. k. Orsablocken avverkades för några år sedan, då man föreskrev, att hela skogen skulle avverkas till bestämt tumtal. Allt, som var över detta, skulle hugas bort, och det återstående få stå kvar. Resultatet blev, att dessa skogar ödelades för långa tider framåt och möjligheten att skapa återväxt försvårades. Tänk på hur gallringen av våra skogar tilltagit under de sista 20 åren och vilken betydande ökning, vi fått i tillväxten av våra skogar, sedan denna gallring kom till stånd. Man har ju genom undersökningar, som man gjort vid statens skogsforsöksanstalt, tydligt visat, att gallring kan företagas till ganska stora kubikmassor på en skog, och då man återkommer till samma skog efter 10 år, kan den kvarvarande skogen ha utvecklats så, att den erhållit en större kubikmassa, än som fanns före avverkningen.

Det är sådana undersökningar, som nu göras av statens skogsforsöksanstalt, som icke varit i verksamhet längre tid än sedan 1905. och som har under sig alla undersökningar i Sverige på provtytor och utredandet av alla olika problem på det skogliga området. Vi ha ju också här i riksdagen beviljat ett alldeles särskilt anslag för en särskild Norrlandsavdelning av skogsforsöksanstalten. Allt det-

Ang.
Lönereglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

Ang.
lönereglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

ta framkommer i skogsförsöksanstaltens redogörelser över dess erfarenheter och ger uppslag och nya rön för varje år, som går. På det sättet går ju skogsvetenskapen framåt i alldeles oerhörd grad, och det skulle vara djupt att beklaga, om den icke skulle gå mycket mera framåt ännu, ty fastän där, som sagt, mycket är gjort på två decennier, återstår det kolossalt mycket att göra.

Det ledsamma är, att i allmänhet icke den, som vidtagit åtgärderna, själv kan få se resultatet av vad han gjort, vare sig det leder till gott eller ont. Det är andra, som få göra observationerna på de huggningar, kulturer, sådder och planteringar, han gjort, ty resultatet visar sig först efter 40—50 år, då den, som gjort arbetet, redan är borta. Det går icke an att säga, att icke detta är ett fält för utveckling, där vederbörande revirförvaltare och de, som ha hand om skogen, måste i hög grad följa med vad som händer och sker icke endast i vårt land utan även i utlandet.

Jag yrkade, herr talman, bifall till herrar Sjöbloms och Barthelsons reservation i mitt förra anförande, men då jag finner, att detta icke överensstämmer med det yrkande, som gjordes av herr Sjöblom, återtar jag mitt yrkande och instämmer med honom.

Herr S ä v s t r ö m: Herr talman! Efter den energi, med vilken herr Lindman kämpade för Kungl. Maj:ts förslag, lär det väl icke finnas några utsikter, att utskottets förslag skall bifallas. Det kan emellertid icke bestridas, att tjänstgöringsförhållandena inom detta verk äro annorlunda än vid övriga affärsdrivande verk. Det är det utskottet velat taga hänsyn till, och det förslag, som framförts av professor Gunnar Andersson, är ändå i vissa delar förtjänt av beaktande. Är det en duktig karl inom detta verk, bör han kunna betalas något mera än i andra verk, då tjänstgöringsförhållandena här äro annorlunda än i de övriga verken.

Nu har jag inom utskottet, sedan jag hört lönekommitténs ordförande klargöra, varför man velat sätta lönerna annorlunda här än i andra verk, funnit, att lönekommittén dock har starka skäl, ja mycket starka skäl för sitt förslag; och då nu utskottet här kompromissat på det sätt, det gjort, har jag också kunnat biträda utskottets förslag.

När herr Lindman säger, att denna personal skulle bli så ogynnsamt ställd gent emot personalen i andra verk, kan jag icke begripa det. Då det gäller t. ex. byråcheferna, är skillnaden ungefär 480 kronor. För andra tjänstemän är den 150—160 kronor o. s. v. Det kan väl icke vara så mycket att tala om.

Jag skall icke uppehålla kammaren mycket längre, men vad jag vill framhålla är, att då man här går att rösta för Kungl. Maj:ts förslag, bör man också vara på det klara med att det kommer att medföra den konsekvensen, att personalens löner i de övriga verken komma att gå vidare i höjden. Den saken kommer man icke ifrån. Om det gällde att bestämma lönerna för ett enda verk, t. ex. domänverkets personal, då skulle jag för min del icke ha något emot att gå på Kungl. Maj:ts förslag. Men såsom riksdagsman har man att

taga ställning icke endast till detta verks personal utan även till övriga verks, och då man vet, att det kommer att ha den följden, att lönerna komma att stiga för de andra verken, om vi bifalla Kungl. Maj:ts förslag, såsom det föreligger nu, då är det klart, att man icke kan så där utan vidare bifalla detsamma.

Därför, herr talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan, och churu det är små utsikter för att det kommer att bifallas, kommer jag i alla fall att begära votering för att se, huru många som rösta för detta.

Herr Ed b o m: Herr talman! Jag har icke tillhört den kommitté, som sysslat med dessa saker, men då jag sysslat något med lönefrågor i övrigt, känner jag mig manad att säga ett par ord i denna fråga.

Herr Sjöblom har mycket starkt framhållit, att domänverket är det av statens affärsdrivande verk, som lämnar det bästa resultatet, och då anser han, att det är oriktigt att sätta dess tjänstemän i en sämre ställning, än kommunikationsverkens personal har. Jag vill säga, att då man skall lönereglera, kan man icke gå ut ifrån sådana principer, som att det och det verket bär sig bra och ett annat dåligt, ty det kan vara så, att inom ett av statens verk, där resultatet av driften är dåligt, kunna tjänstemännen ha ett mycket ansvarsfullt och trüget arbete. Nej, man får nog gå ut ifrån vilket arbete, de olika befattningshavarna ha, och avväga den avlöning, som skall tilldelas dem, i förhållande till deras tjänstgöring. Då är det alldeles givet, att den kommitté, som har att uppgöra förslag till ny lönestat, mycket noga bör undersöka, hur det förhåller sig med tjänstgöringen i det verk, som skall regleras.

Jag bor själv i en trakt av Sverige, där det finnes mycket stora skogsdomäner, och jag har varit i tillfälle att åtminstone i någon mån iakttaga tjänstgöringen för domänverkets tjänstemän liksom för tjänstemännen i kommunikationsverken, och med stöd av dessa iakttagelser vill jag vitsorda, att kommunikationsverkens lönekommitté står på en mycket fast grundval, då den uppgjort det förslag, den här framlagt.

Det har också av utskottet föreslagits en utredning angående vissa omregleringar, och att det skulle lämnas tillfälle för vissa revirförvaltare att komma upp i en högre avlöning, då det visar sig, att deras tjänstgöring vore för staten fördelaktig. Jag vill säga, att jag icke tror mycket på denna utredning, ty det är, efter vad jag kan förstå, ytterst svårt att konstatera, vilka av revirförvaltarna, som göra staten de största tjänsterna. En del kunna bedriva sin verksamhet så, att de komma till ett mycket gott resultat genast, under det att andra lägga sin verksamhet så, att först efter en mycket lång framtid resultatet av deras arbete kommer till synes. Då menar jag, att det är mycket svårt att konstatera, vilka av dessa revirförvaltare som gjort staten den bästa nyttan.

Jag skall emellertid för min del icke motsätta mig utredningen utan vill, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan.

*Ang.
löne reglering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)*

Ang.
lönerogering
för domän-
verkets
personal.
(Forts.)

Herr Lübeck: Herr talman! Jag förstår icke riktigt de talare, som säga, att kommunikationsverkens lönekommitté står på en mycket fast grundval, då den gör den här avsedda klassificeringen. Vilken åsikt man än har om klassificeringen, så icke kan man väl säga, att man står på en fast grund, då man stoppar in helt olikartade tjänstemän i vissa klasser och t. ex. säger, att här skola kronojägare jämföras med banmästare och revirförvaltare med baningenjörer. Att bedöma den grundvalen är väl det svåraste, man kan tänka sig. Fast är den väl i varje fall icke, det kan väl ingen av lönekommitténs medlemmar själva säga.

Icke heller kan man väl säga, att det är riktigt, då kommunikationsverkens lönekommitté kommer till det resultatet, att byråcheferna i domänstyrelsen skola sättas en klass lägre än byråcheferna vid posten. Jag förstår icke skälet till den underskattning, som ligger i en sådan klassificering.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels och på bifall till det förslag, som under överläggningen framställt av herr Sjöblom; och fann herr talmannen den senare propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Då votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller det förslag, som under överläggningen angående jordbruksutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 74 framställt av herr Sjöblom, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets hemställan i berörda utlåtande.

Voteringen utvisade 81 ja mot 62 nej, vadan kammaren bifallit det förslag, som under överläggningen framställt av herr Sjöblom.

§ 8.

Jordbruksutskottets utlåtande, nr 75, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag i fråga om antalet av vissa befattningar vid domänverket föredrogs nu; och biföll kammaren därvid utskottets hemställan.

§ 9.

Ang. anslag
till statens
skogsskolor
m. m.

Vid föredragning härpå av jordbruksutskottets utlåtande, nr 76, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens skogsskolor och skogshushållning i allmänhet m. m. begärdes ordet av

Herr vice talmannen Hamilton, som yttrade: Herr talman! En konsekvens av det beslut, som fattades av kammaren rörande löne-

reglering för domänverkets personal, är, att kammaren även följer Kungl. Maj:ts förslag, då det gäller löne reglering för skogsskolorna och skogshushållningen i allmänhet, och jag tillåter mig därför att yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Ang. anslag till statens skogsskolor m. m. (Forts.)

Vidare anfördes ej. Efter av herr talmannen givna propositioner i ämnet blev det av Kungl. Maj:t i propositionen nr 274 framlagda förslaget av kammaren bifallet.

§ 10.

Härefter föredrogs jordbruksutskottets utlåtande, nr 77, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående höjning av anslagen för tillsyn å enskildas skogar jämte en i ämnet väckt motion; och anförde därvid

Ang. anslagen för tillsyn å enskildas skogar.

Herr vice talmannen *H a m i l t o n*: Herr talman! Jag ber även att i detta fall få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag på grund av de beslut, som fattats i föregående ärende.

Vidare yttrades ej. Sedan herr talmannen framställt propositioner i ämnet biföll kammaren Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 275.

§ 11.

Därnäst i ordningen var å föredragningslistan uppfört jordbruksutskottets utlåtande, nr 78, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ny stat för statens skogsförsöksanstalt jämte tre i ämnet väckta motioner.

Ang. ny stat för statens skogsförsöksanstalt.

I en den 5 mars 1920 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 273, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna det av chefen för jordbruksdepartementet framlagda förslaget till stat för statens skogsförsöksanstalt, att tillämpas från och med år 1921;

dels förklara, att för åtnjutande av de i denna stat för ordinarie befattningar upptagna avlöningar skulle gälla de villkor och bestämmelser, som vore fastställda beträffande sådana avlöningar å anstaltens nuvarande stat;

dels ock höja ordinarie anslaget till statens skogsförsöksanstalt från 81,650 kronor med 22,400 kronor till 104,050 kronor.

Vidare hade Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln dels föreslagit riksdagen att för diverse behov vid statens skogsförsöksanstalt å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 81,200 kronor, dels ock å tilläggsstat för år 1920 ett anslag av 4,700 kronor.

I sammanhang härmed hade utskottet till behandling förehåft tre inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen

Ang. ny stat
för statens
skogsförsöks-
anstalt.
(Forts.)

de likalydande motionerna nr 72 i första kammaren av herrar *Sederholm* och *Ingeström* och nr 187 i andra kammaren av herr *Sjöblom*; samt motionen nr 369 i sistnämnda kammare likaledes av herr *Sjöblom*.

Utskottet hemställde,

A) att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställningar och med avslag å motionerna nr 72 i första kammaren och nr 187 i andra kammaren

dels godkänna i utlåtandet intaget förslag till stat för statens skogsförsöksanstalt, att tillämpas från och med år 1921;

dels förklara, att för åtnjutande av de i denna stat för ordinarie befattningar upptagna avlöningar skulle gälla de villkor och bestämmelser, som vore fastställda beträffande sådana avlöningar å anstaltens nuvarande stat;

dels höja ordinarie anslaget till statens skogsförsöksanstalt från 81,650 kronor med 22,300 kronor till 103,950 kronor;

dels för diverse behov vid statens skogsförsöksanstalt å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 61,200 kronor;

dels ock för diverse behov vid statens skogsförsöksanstalt å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 4,700 kronor; samt

B) att motionen nr 369 i andra kammaren, i den mån den icke kunde anses besvarad genom vad utskottet i punkten A) föreslagit, ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Det i *punkten A)* omförmälda statförslaget var av följande lydelse:

	Lön.	Tjänst- gö- rings- pen- ning- ar.	Orts- till- lägg.	Ar- vode.	Summa.	
Till bestridande av chefsgörömmål . . .	—	—	—	500	500	
1 föreståndare för skogsavdelningen .	5,000	2,500	—	—	7,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 dito för naturvetenskapliga avdelningen	5,000	2,500	—	—	7,500	
1 laborator i skogsentomologi, arvode	—	—	—	5,600	5,600	Efter 5 år kan arvodet höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent i marklära m. m., arvode . .	—	—	—	4,800	4,800	
1 assistent, arvode .	—	—	—	4,400	4,400	Efter 5 år kan arvodet höjas med 400 kronor.
3 assistenter, arviden	—	—	—	13,200	13,200	

	Lön.	Tjänstgö- rings- pen- ning- ar.	Orts- till- lägg.	Ar- vode.	Summa.	
1 kvinnligt biträde av tredje graden (ke- mist)	1,500	700	200	400	2,800	Efter 5 år kan avlö- ningen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor. Av varje ålderstillägg tillhöra 100 kronor lönen och 100 kronor tjänstgö- ringspenningarna.
1 dito av andra dito	1,300	500	200	—	2,000	
1 första skogsbiträde	1,700	1,000	300	—	3,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kro- nor, efter 10 år med ytterligare 400 kro- nor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.
1 skogsbiträde, arvode	—	—	—	2,500	2,500	Efter 5 år kan arvo- det höjas med 200 kronor.
1 dito, dito	—	—	—	2,500	2,500	
1 skogsmästare, dito	—	—	—	3,100	3,100	Efter 5 år kan arvo- det höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med än ytterligare 300 kronor.
1 räknebiträde, dito .	—	—	—	1,600	1,600	
1 vaktmästare, till- lika portvakt, ma- skinist och plante- ringsvakt	1,100	650	150	—	1,900	Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kro- nor, efter 6 år med ytterligare 100 kro- nor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
Till gemensamma ex- penser	—	—	—	—	10,000	
Till särskilda expen- ser för skogsavdel- ningen	—	—	—	—	18,200	
Till särskilda expen- ser för naturveten- skapliga avdelnin- gen	—	—	—	—	13,100	
Summa	—	—	—	—	104,200	

*Avg. ny stat
för statens
skogsföröks-
anstält.
(Forts.)*

Ann. I. Därest bostad med bränsle, eventuellt med bränsle och elektriskt ljus där sådant anordnats, anvisas vaktmästaren, skola av lönen avstås för bostad med

Ang. ny stat för statens skogsförsöksanstalt.

bränsle 300 kronor samt för lyse 25 kronor om året. Därest vaktmästareu åtnjuter enbart bostad eller bostad med värme, men icke i övrigt erforderligt bränsle, ävensom då bostadsförmån är av sådan beskaffenhet, att den icke kan anses hava ovan sagda värde, skall det ankomma på Kungl. Maj:t att efter omständigheterna bestämma det lägre löneavdrag, som för dylik förmån skall äga rum. Förmånen av lyse innebär allenast rätt til en årlig maximiförbrukning av elektrisk ström intill högst 100 kw-timmar. Åtnjutes lyse, skall befattningshavare själv bekosta armatur och lampor. — I övrigt skola i fråga om förmån av bostad m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse bestämmelserna i § 3 av kungörelsen den 1 november 1918 angående avlöningsförbättring från och med år 1919 för vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare (Svensk författningssamling 1918 nr 836).

Anm. 2. Skogsmästare åtnjuter fri bostad.

Ifrågavarande statförslag överensstämde med det av Kungl. Maj:t framlagda utom beträffande begynnelsearvodet till skogsmästaren, vilket av Kungl. Maj:t föreslagits till 3.200 kronor, men av utskottet ansetts böra bestämmas till 3,100 kronor.

Vid utlåtandet voro fogade reservationer:

av herrar *Hellström*, *Ingeström*, *Sjöblom* och *Sederholm*, vilka i överensstämmelse med vad som föreslagits i de ovanberörda likalydande motionerna nr 72 i första kammaren och nr 187 i andra kammaren yrkat, att föreståndaren för de entomologiska undersökningarna vid Statens skogsförsöksanstalt måtte likställas med föreståndarna för övriga avdelningar och erhålla professors titel; och

att som följd härav å skogsförsöksanstaltens stat för 1921 måtte anvisas ett belopp av ytterligare 1.900 kronor; samt

av herr *Sjöblom*, som i anslutning till sin förenämnda inom andra kammaren väckta motion nr 369 föreslagit, dels att skogsmästarens avlöning skulle förutom fri bostad utgå med ett begynnelsebelopp av 3.500 kronor, vartill skulle komma 4 arvodesförhöjningar å 300 kronor;

dels ock att i följd härav det ordinarie anslaget till statens skogsförsöksanstalt måtte höjas med 300 kronor mer än som av Kungl. Maj:t föreslagits eller från 81,650 kronor med 22,700 kronor till 104,350 kronor.

Sedan punkten A) föredragits anförde:

Herr vice talmannen *Hamilton*: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte bifalla utskottets förslag med den ändring, dels att Kungl. Maj:ts förslag till stat för statens skogsförsöksanstalt godkännes att tillämpas från och med år 1921, dels ock att Kungl. Maj:ts förslag om höjning av ordinarie anslaget till statens skogsförsöksanstalt godkännes, detta på grund av det beslut, som nyss fattats rörande avlöningen till domänverkets personal.

Herr *Sjöblom*: Herr talman! Som kammaren torde finna, har jag jämte ett par ledamöter av första kamaren motionerat om en förändring i fråga om en avdelning vid skogshögskolans försöksanstalt, nämligen den avdelning, som sysslar med skogsentomologi.

Det förhåller sig, såsom vi hört av den debatt, som nu förts här med anledning av staten för domänverket, huru betydelsefulla våra skogar äro för vårt land. Och de, som nu inneha skogar och sysselsätta sig med skogsvård och skogskultur, äga säkerligen en rik erfarenhet, vilken viktig vetenskapsgren det är, som den avdelning det här är fråga om har att syssla med. Det inträffar ju mycket ofta, att skogsägare, som nedlagt rätt stora kostnader på skogskultur, plantering och skogssådd, råka ut för den eventualiteten, att insekter o. d., då planteringarna äro ganska små ävensom när de äro rätt många år gamla, åstadkomma skadegörelse och rent av förinta hela det kulturarbete, som på det sättet nedlagts. Nu äro emellertid de övriga avdelningarna i skogsförsöksanstalten ställda under avdelningsföreståndare, vilka ha professors titel och professors lön, men ifrågavarande avdelning förestås utav en tjänsteman, som bär en lägre titel och därmed följande lägre avlöning. Vi ha nu motionerat om att denne tjänsteman, föreståndaren för den entomologiska avdelningen vid skogsförsöksanstalten skulle få professors titel och därmed följande lön. Lönen skulle sålunda bli 7,500 kronor, varigenom skulle åstadkommas en ökning i staten på ett belopp av 1,900 kronor.

Jag skall därför, herr talman, be att få yrka bifall till denna motion, så att sålunda avlöningen till denna person ökas med 1,900 kr. och att tjänstemannen får därmed följande professors titel samt att slutsummorna i den av utskottet fastställda staten höjas med motsvarande belopp.

I en annan motion har jag tillåtit mig yrka, att för en tjänstemannabefattning, som här skall inrättas med namn av skogsmästare, fastställas en högre lön, än vad Kungl. Maj:t och utskottet föreslagit. Det förhåller sig, som kammaren har sig bekant så, att riksdagen fattat beslut om att inrätta några försöksparkar för skogsvård här i landet, och dessa skola förestås av en tjänsteman, som skall bära namnet skogsmästare. Denna person skulle få en mycket ansvarsfull uppgift ur olika synpunkter och arbeta under mycket stor självständighet, sorterande direkt under chefen för skogsförsöksanstalten. Kungl. Maj:t har föreslagit, att avlöningen för denne skogsmästare skulle utgöra 3.200 kr. jämte tre ålders-tillägg på 300 kr. Nu har det, såsom kammaren känner till, beslutats, att en sådan där försökspark skall upprättas i Dalarna vid Siljansfors, och då skulle en tjänsteman anställas där och utföra det arbete, som är avsett med en sådan försökspark.

För min del anser jag, herr talman, att när det gäller en person i den ansvarsfulla ställning, som denne skogsmästare komme att få — hans arbete skulle, som sagt, bli mycket självständigt och förenat med stora uppgifter — är det orimligt. synes det mig, att tilldela honom en begynnelseavlöning, vilken obetydligt överstiger den, som våra lantarbetare för närvarande göra anspråk på att få. Det synes mig, som om det skulle vara ett statsintresse, att det vid dessa försöksparkar anställes en personal med tämligen stor förmåga

*Ang. ny stat
för statens
skogsförsöks-
anstalt.*
(Forts.)

Ang. ny stat
för statens
skogsförsöks-
anstalt.
(Forts.)

att fylla sin uppgift, i fall staten och vår skogsvård för övrigt skall få den nytta av dessa försöksparker, som de äro avsedda att ge.

Jag har därför den uppfattning, herr talman, att det är ett statsintresse utav synnerlig vikt att få dessa platser besatta med så väl kvalificerat folk som möjligt, och därför anser jag, att en begynnelseavlönning av 3,500 kr. icke är för hög. Jag har nämligen funnit, att här i riksdagen, då det gäller stora anslag till olika ändamål, som vålla utgifter för statsverket såväl till kulturella som till andra ändamål, går riksdagen med på stora och betydande belopp, men då det gäller sådana saker, som syfta till att skaffa statsverket inkomster nu och i framtiden, då visar sig andra kammaren mycket njugg och sparsam, vilket jag anser kunna bliva till skada för landet.

Jag skall därför, herr talman, med dessa ord be att få yrka på att lönen till denne skogsmästare höjes från 3,100 kr., som utskottet föreslagit, till 3,500 kr. i begynnelseavlönning med fyra ålders-tillägg på 300 kr., enligt i motionen angivna principer, och att summorna i staten ändras i överensstämmelse med vad som utav ett sådant beslut kan bliva en följd.

Herr Nilsson i Landeryd: Herr talman! I utskottets här föreliggande utlåtande föreslås bl. a., att arvodena till assistenterna vid skogsförsöksanstalten skulle ökas från 4,200 kr. till 4,800 kr. för assistenterna i marklära och från 3,750 kr. till 4,400 kr. för övriga assistenter. Detta förslag motiveras därmed, att assistenterna här tidigare varit likställda med assistenterna vid naturhistoriska riksmuseet och att dessa assistenter nu ha en lön på 4,600 kr. Redan av utskottsutlåtandet framgår ju, att i fall detta förslag bifalles, skulle assistenten i marklära få en ordinarie lön på 200 kr. utöver vad assistenterna vid naturhistoriska riksmuseet få.

Men det är en annan omständighet, som jag tror glidit förbi utskottets uppmärksamhet, då det fattat beslut i denna fråga, nämligen den omständigheten, att assistenterna vid statens skogsförsöksanstalt ha ett ålderstillägg på 400 kr., under det att assistenterna vid naturhistoriska riksmuseet icke ha några ålderstillägg. Således skulle denne assistent i marklära till slut, i fall utskottets förslag bifalles, komma upp till en slutlön på 5,200 kr. under det assistenterna vid naturhistoriska riksmuseet få stanna vid 4,600 kr. Under sådana förhållanden går det ju icke alls ihop med utskottets motivering, att de skulle vara jämställda, då enligt detta förslag avlöningen för assistenten i marklära ställes 600 kr. högre. Utskottet har också i sin motivering nämnt om den tvekan, som rått i utskottet vid behandlingen av detta ärende och framhållit, huru olika löne-regleringsfrågorna behandlas inom olika utskott, såsom här dels jordbruksutskottet och dels statsutskottet; och utskottet förmenar, att det vid sådant förhållande vore lämpligt, att exempelvis löne-regleringskommittén finge tillfälle att uttala sig. innan förslag i löne-avseende framläggas i riksdagen.

Jag har i detta fall talat med ordföranden i löneregleringskommittén, och han var alldeles förvissad om att ett bifall till det föreliggande förslaget i den delen skulle komma att leda till konsekvenser på andra håll.

Vi ha redan i nästa ärende, jordbruksutskottets utlåtande nr 79, förslag om förhöjning av avlöningarna för assistenterna vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, och såsom skäl för dessa förhöjningar åberopas endast konsekvenserna av det förslag, som utskottet avgivit i dess utlåtande nr 78.

(Om man då går till lönestaten för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, ser man, att utom de här ifrågakörande assistenterna finnas överassistenter, som ha en lön av 5,800 kr.; men utan att rubba dessa överassistents lön, så höjer man här lönen för övriga assistenter från 3,000 till 4,400 kr. Man minskar sålunda skillnaden i löneavseende emellan dessa tjänstemän med 1,400 kr. utan någon som helst utredning. Det är ju alldeles klart, i fall ett sådant beslut går igenom, att man genast kommer med ett förslag om ändringar i övrigt beträffande lönestaten för denna anstalt. De skäl, vilka, såsom jag nyss framhöll, utskottet åberopat nämligen jämställighet med assistenterna vid naturhistoriska riksmuseet, komma då att frångås genom bifall till utskottets förslag i denna del.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag i enlighet med vice talmannens yrkande, men med den ändring i lönestaten, att begynnelseavlöningen till assistenten i marklära sättes till 4,200 kr., liksom nu, och för annan assistent till 3,750 kr., samt att sålunda slutsumman minskas med 3,200 kr. till 101,000 kr. I överensstämmelse härmed skulle siffrorna i klämman angående höjningen av ordinarie anslaget till skogsförsöksanstalten ökas med 19,200 kr., eller från 81,650 kr. till 100,850 kr., d. v. s. i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, men med den ändring, som jag här föreslagit.

Herr Lindman: Herr talman! Jag skall till en början be att få säga några ord om den del av detta betänkande, som herr Sjöblom talade om, nämligen det förslag, som han framställt om uppflyttande av den nuvarande laboratorn vid skogsförsöksanstalten till ställningen av självständig avdelningschef.

Det har ju varit på tal upprepade gånger att ge en självständig ställning som avdelningsföreståndare åt den s. k. entomologen, den person, som har att sysselsätta sig med insekterna och deras härjningar och med möjligheterna att förebygga dessa. Han kallas nu laborator, och frågan gäller nu att upphöja honom till avdelningschef med en förhöjning på lönen av 1,900 kronor utöver vad han nu har.

Nu vill jag påpeka, att det område för sin verksamhet, som denne man har, naturligtvis är mycket viktigt och betydelsefullt, men det är på det sättet, att en stor mängd folk känna ofantligt

Ang. ny stat
för statens
skogsförsöks-
anstalt.

(Forts.)

litet till om de skador, som vållas av insekternas härjningar ute i skogen. Det förekommer ju endast vid ett och annat uppseende-väckande tillfälle, då dessa härjningar bli så stora, att tidningarna tala om dem under stora rubriker, t. ex. vid nunnornas eller granbarkborrens härjningar eller sådana tillfällen. Vid en enda sådan av deras härjningar kunna ödeläggas stora områden, men all den skadegörelse av insekterna, som årligen förekommer, den har allmänheten icke reda på. Det är endast det fåtal människor, som gå i våra skogar och se, hurudana förhållandena där äro, som ha möjlighet att känna till det.

Nu ha vi en befattning vid skogsförsöksanstalten, vars innehavare sysselsätter sig med detta och undersöker, huru insekternas härjningar uppstå, för att söka utröna orsakerna och vilka möjligheter, det kan finnas att förebygga dem. Han är den enda representanten på hela detta viktiga område i vårt land, nämligen på den s. k. skogsentomologiens område. Han har en omfattande försöksverksamhet att leda och samtidigt en mycket omfattande undervisningsplikt i skogshögskolan.

Om man nu tittar på ett annat område, nämligen jordbruksområdet, känner ju där varje jordbrukare till insekternas skadegörelser, och det finnes därför också vid den anstalt, som har hand om entomologien där — centralanstalten för jordbruksförsök — en professor med en självständig avdelning för detta ändamål. Det är ju också alldeles klart, att intresset där skall vara större, eftersom, som jag nämnde, varenda jordbrukare ser framför sina ögon snart sagt dagligen under sommaren, vilka skador som orsakas av insekterna.

Nu går, som jag nämnde, allmänheten icke i skogarna och ser därför icke skadorna där. Men, mina herrar, har man någon gång varit i tillfälle att se t. ex. granbarkborrens ödeläggelser, som jag för ett antal år sedan personligen hade tillfälle att observera i Hälssingland, där stora trakter blevo härjade därav, så att granarna stodo röda, som em de varit rostiga, och där allt detta ödeläggande av skogen för stora belopp var åstadkommet på några få veckor, då tvekar man icke en sekund att säga, att kan man göra någonting för att få denna plats besatt med den bästa man, man kan få, skall man icke ett ögonblick tveka att offra de 2,000 kronor bortåt, som det här är fråga om. Nu ser man icke det, men, mina herrar, jag kan försäkra er, att dessa härjningar verkligen ha en högst betydande omfattning. Jag vill visst icke säga, att en skogsentomolog, även om han har den högre ställningen, skall kunna råda bot för detta, men man försöker dock i andra länder att göra vad man kan för att undersöka dessa förhållanden, och undersökningarna inom olika länder kunna ju sedermera gå hand i hand med varandra, om man erhåller meddelanden om resultaten ifrån varandra. Under sådana förhållanden gäller det naturligtvis för oss att i vår mån göra, vad vi kunna, för att få denna plats besatt på bästa möjliga sätt.

Man har nu begärt ifrån skogsförsöksanstalten att få denna

förbättring i entomologens ställning, och styrelsen för skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt ha förordat det därom utarbetade förslaget. Det har också begärts av skogsägareförbundet, att det måtte göras någonting. Kungl. Maj:t har emellertid icke ansett sig böra gå med under innevarande år. Mina herrar, denna sak kan man givetvis uppskjuta ett år eller två, men riksdagen kommer med säkerhet att förr eller senare bifalla en sådan förändring, därför att det måste ordnas på det sätt, som skogsförsöksanstalten nu begärt, och därför vinner man icke så mycket på att skjuta upp saken.

Jag ber därför, herr talman, att få instämma med herr Sjöblom.

Herr *Lübeck* instämde häruti.

Herr *Sävström*: Herr talman! Jag förstår nog, att det kan anföras skäl för det av herr Sjöblom framställda yrkandet, men jag skulle vilja fråga kammarens ledamöter: Vart bär det hän, ifall riksdagen på grund av enskilda motioner går att utnämnda en professor med åtföljande högre lön för en viss befattning, som det här är fråga om. Jag tycker, att en sådan sak bör det åligga Kungl. Maj:t att upptaga till prövning, och när Kungl. Maj:t finner, att det bör handlas på det sätt, som motionärerna och de talare, som här anslutit sig till dem, begära, då bör Kungl. Maj:t inkomma till riksdagen med framställning härom. Om så sker, skall jag också gå med på ett sådant förslag, men jag kan absolut icke vara med om att så här på rak arm bifalla ett sådant yrkande.

Beträffande herr Nilssons i Landeryd yrkande, tror jag nog, att det vore bra, om den förändringen kunde vidtagas, och därför ber jag att få yrka bifall till herr vice talmannens förslag med den ändring, som föreslagits av herr Nilsson i Landeryd.

Herr *Johansson* i Uppmälby: Herr talman, mina herrar! Vad först beträffar det av herr Nilsson i Landeryd framställda yrkandet, har jag för min del ingenting emot att gå med på det. Att utskottet och avdelningen kommo att intaga den ställning, de gjorde, beträffande assistenten i marklära, det berodde ju på Kungl. Maj:ts förslag, och på den upplysning, man under åttonde huvudtiteln fått, att man skulle få dem likställda med assistenterna vid naturhistoriska riksmuseum. Nu har herr Nilsson i Landeryd lämnat oss en upplysning på denna punkt, där vi åtminstone inom avdelningen voro mycket tveksamma, vilket också framgår av utlåtandet, där vi ju ha pekat på detta förhållande. Vi ansågo, att innan de olika departementen framlägga förslag, som skilja sig från varandra, måste dessa underställas löneregleringskommitténs prövning. På den punkten har jag alltså ingenting att anmärka, utan där tror jag, det är riktigt, att gå med på vad som herr Nilsson i Landeryd hemställt.

Beträffande sedan det yrkande, som gjorts av herr Sjöblom.

Ang. ny stat
för statens
skogsförsöks-
anstalt.

(Forts.)

Ang. ny stat
för statens
skogsförsöks-
anstalt.
(Forts.)

kan jag för min del icke gå med på detsamma. Jag tror, som den siste ärade talaren sade, att det icke kan vara lämpligt, att i detta fall gå utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, genom att på grund av enskilda motioner gå och tillskapa professorer, utan sådana frågor får väl Kungl. Maj:t taga under övertvägande. Utskottet har ju också sagt, att utskottet icke var övertygat om det berättigade i motionerna, men utskottet var förvissat om att, därest ett bestämt behov av en sådan förändring förelegat, Kungl. Maj:t icke skulle underlåtit att därom göra framställning, och utskottet kunde på dessa grunder icke biträda Kungl. Maj:ts förslag. Vi ha ansett, att vi stå på en säkrare grund inom utskottet, då vi gå på Kungl. Maj:ts förslag, och då enligt min uppfattning ett bifall till motionärernas förslag helt säkert skulle komma att i framtiden medföra farliga konsekvenser, så kan jag icke gå med på detsamma.

Jag ber alltså att få yrka bifall till utskottets hemställan med den förändring, som föreslagits av herr Nilsson i Landeryd.

Överläggningen var härmed slutad. Herr talmannen förklarade sig först vilja framställa propositioner beträffande den av utskottet föreslagna avlöningsstaten; och blevo till en början, efter av herr talmannen givna proposition, de tre första posterna av kammaren godkända.

Härpå framställde herr talmannen vidkommande posten »I laborator i skogsentomologi, arvode» propositioner först på godkännande av utskottets förslag i nämnda del samt vidare på bifall till det av herr Sjöblom i förevarande avseende under överläggningen gjorda yrkandet; och godkände kammaren utskottets förslag uti frågavariandel.

Vidare gav herr talmannen propositioner rörande de tre därpå följande posterna, nämligen dels på godkännande av utskottets förslag, dels ock på bifall till det yrkande som i fråga om dessa poster under överläggningen framställdts av herr Nilsson i Landeryd; och förklarade herr talmannen sig anse den senare propositionen hava flertalets mening för sig. Som votering likväl begärdes, uppsattes, justerades och anslogs en voteringsproposition av följande lydelse:

Den, som vill, att kammaren beträffande avlöningsförmånerna för följande tjänstemän vid statens skogsförsöksanstalt, nämligen 1 assistent i marklära m. m. och 4 assistenter bifaller vad herr Nilsson i Landeryd föreslagit under överläggningen angående jordbruksutskottets utlåtande nr 78, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar.

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets förslag i berörda hänseende.

Omröstningen utföll med 103 ja mot 29 nej; och hade kammaren alltså bifallit det av herr Nilsson i Landeryd under överläggningen framställda yrkandet i avseende å förevarande poster.

Ang. ny stat för statens skogsförsöksanstalt.

Sedermera blevo, efter av herr talmannen framställd proposition beträffande posterna angående kvinnliga biträden och skogsbiträden, utskottets förslag i dessa delar av kammaren godkända.

(Forts.)

Härefter gav herr talmannen vidkommande arvudet till skogsmästaren propositioner på 1:o godkännande av utskottets förslag i nämnda del, 2:o godkännande av Kungl. Maj:ts förslag i ämnet samt 3:o bifall till det av herr Sjöblom i förevarande avseende under överläggningen framställda yrkandet; och blev Kungl. Maj:ts förslag av kammaren godkänt.

Slutligen blevo på därom av herr talmannen framställd proposition återstående delar av utskottets statförslag av kammaren godkända.

Utskottets hemställan i punkten A) bifölls, i vad den ej besvarats genom kammarens beslut rörande staten samt med den ändring i fråga om det ordinarie anslaget till statens skogsförsöksanstalt, som föranleddes av dessa beslut.

Punkten B).

Utskottets hemställan bifölls.

§ 12.

Vid nu skedd föredragning av jordbruksutskottets utlåtande, nr 79, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ny stat för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet jämte en i ämnet väckt motion begärdes ordet av

Ang. ny stat för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Herr Nilsson i Landeryd, som yttrade: Herr talman! I anledning av det beslut, som nyss fattades av kammaren beträffande avlöningsförmånerna för assistenterna vid statens skogsförsöksanstalt, ber jag att få yrka, att avlöningsförmånerna beträffande de assistenter, som förekomma i här föreliggande stat, måtte ändras så, att siffrorna här beträffande en assistents arvode ändras till 3,000 och beträffande sju assistenter till 21,000 kronor samt att slutsumman till följd därav ändras till 277,900 kronor.

Vidare anfördes ej. Efter av herr talmannen givna propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till samma hemställan med den ändring däri, som föreslagits av herr Nilsson i Landeryd, fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i sist-nämnda proposition.

§ 13.

Jordbruksutskottets härfpå föredragna utlåtande, nr 80, i anled-

ning av väckt motion om förhöjt anslag till anställande av mejerielever blev av kammaren godkänt.

§ 14.

Vidare föredrogs vart för sig:

andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 14, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av anslag utav statsmedel till svensk biblioteksverksamhet i utlandet; och

andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 14, i anledning av en utav herr Lindman m. fl. väckt motion, nr 139, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående verkställande av en djupgående undersökning av vårt skattesystem med hänsyn till dess ekonomiska verkningar.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt; och skulle, jämlikt § 63 riksdagsordningen, nämnda beslut genom utdrag av protokollet delgivas första kammaren.

§ 15.

Slutligen föredrogs andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 15, i anledning av första kammarens beslut rörande en av herr Lindhagen väckt motion angående skrivelse till Konungen med begäran om övervägande och eventuellt förslag beträffande reglering av förhållandet mellan landsbygden och städerna m. m.; och blev utskottets i nämnda utlåtande gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 16.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 229, i anledning av Kungl. Maj:ts under femte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet; och

nr 250, i anledning av vissa framställningar rörande anslag under tredje huvudtiteln.

§ 17.

Till bordläggning anmälades:

statsutskottets utlåtanden:

nr 146, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående engångskostnader för försvaret;

nr 147, i anledning av väckt motion om anslag till ersättning åt Jämtlands fältjägarerementes underofficerskår för ränteförlust, uppkommen vid inlösen av kåren tillhöriga mässbyggnader;

nr 148, i anledning av väckt motion om anslag för uppförande av nya seminariebyggnader i Umeå; och

nr 149, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning av en radiostation för trafik med Nordamerikas Förenta stater;

sammansatta stats- och bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordrättestegringskatt m. m., i vad propositionen avser anslag till täckande av de med nämnda uppskattning för- enade kostnader; och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående särskilda bestämmelser rörande mantalsskrivning för år 1921 med anledning av folkräkningen den 31 december 1920 m. m.;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående upphörande av taxering enligt förordningen den 30 juni 1916 om krigskonjunkturskatt m. m.;

nr 38, i anledning av väckta motioner i fråga om förbud mot tillverkning och import av starkare maltdrycker; och

nr 39, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om punschskatt;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 64, i anledning av väckt motion om pensioner å allmänna indragningsstaten åt elva änkor efter arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori ävensom åt hushållerskan Johanna Matilda Norström; och

nr 66, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning angående uppförande på ordinarie stat av en eldare- och två chaufförsbefattningar;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 37, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser i syfte att trygga rätt till elektrisk kraft m. m., dels ock i ämnet väckta motioner; och

nr 38, beträffande viss återstående del av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny giftermålsbalk m. m.

andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 16, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om utgivande av billiga folkupplagor av vissa författares skrifter; samt

andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, nr 14, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om anordnande av fasta försöksgårdar för jordbruket.

§ 18.

Justerades protokollsutdrag.

§ 19.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

err	<i>Moberger</i>	under 7 dagar fr. o. m. den 21 maj och
h »	<i>Nilsson</i> i Vibberbo	» 8 » » 21 ».

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11,9 e. m.

In fidem
Per Cronvall.